

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

bakalářské kombinované studium
2009 – 2012

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jitka Uchytlová

Drogová kriminalita, její prevence a trestněprávní postih
toxikomanů

Praha 2012

Vedoucí bakalářské práce: Doc. JUDr. Jozef Kudla, PhD.

COMENIUS UNIVERSITY PRAGUE

Bachelor Combined (Part time) Studies
2009 - 2012

BACHELOR THESIS

Jitka Uchytlová

Title

Drugs criminality, its prevention and criminal penalty for drug
addicts

Prague 2012

**The Bachelor Thesis Work Supervisor:
Doc. JUDr. Jozef Kudla, PhD.**

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 31.3.2012

Jitka Uchytlová

.....

Poděkování

Chtěla bych poděkovat panu Doc. JUDr. Jozefu Kudlovi PhD. za odborné vedení a užitečné rady při zpracovávání této práce. Dále bych chtěla vyjádřit poděkování Policii ČR v Uherském Hradišti za poskytnutí materiálu k analytické části bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá problematikou drogové kriminality, její prevencí a trestněprávním rámcem postihu toxikomanie, jakož i nedovolené výroby, držení a distribuce omamných a psychotropních látek v rámci právního pořádku České republiky. Práce shrnuje jednotlivé druhy drog, jejich účinky a následky užívání. Dále popisuje historický vývoj trestněprávní úpravy drogových trestných činů v období od 19. století až po současnost včetně popisu alternativního řešení oproti trestní represi. Práce následně rozebírá mezinárodní strategie v boji proti zneužívání drog a přístup České republiky k této oblasti. Praktická část je věnována detailnímu rozboru drogových trestných činů spáchaných mezi léty 1994 a 2011 na území Zlínského kraje a České republiky. V závěru práce jsou popsána doporučení pro praxi.

Klíčové pojmy

Alternativní tresty, drogová kriminalita, mezinárodní organizace, nevládní organizace, návyková látka, preventivní programy, programy léčby a resocializace, programy péče, rozdělení návykových látek, strategie boje proti zneužívání drog, trestné činy, trestněprávní úprava drogových deliktů, závislost.

Annotation

The bachelor thesis deals with drugs criminality issues, drugs prevention, and criminal penalty for drug addicts as well as illegal production, hold and distribution of drugs within the legal order of the Czech Republic. The bachelor thesis summarizes kinds of drugs, their impacts, and consequences of drug use. Furthermore it describes historical development of Criminal Law within drug offences in the period from 19th century to the present, including alternative ways of sanction. The bachelor thesis subsequently analyzes international strategy for fight against drug abuse including attitudes of the Czech Republic. Practical part of the thesis is dedicated to the detailed analysis of drug offences committed in the period from the year 1994 to 2011 within Zlín Region and the Czech Republic. Conclusion summarizes recommendations useful for practice.

Key words

Addiction, addictive substance, alternative sanction, care projects, drug criminality, international organization, kinds of addictive substance, legislation for drug offences, non-governmental organizations, offences, preventive projects, projects of cure and social rehabilitation, strategy for fight against drug abuse.

Obsah

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1. NÁVYKOVÉ LÁTKY	11
1.1 POJEM NÁVYKOVÁ LÁTKA	11
1.2 LEGÁLNÍ NÁVYKOVÉ LÁTKY.....	11
1.3 NELEGÁLNÍ NÁVYKOVÉ LÁTKY	12
1.3.1 Drogy, které navozují uklidnění a zmírňují bolest.....	12
1.3.2 Stimulující drogy	14
1.3.3 Drogy, které způsobují změny smyslového vnímání	15
2. HISTORIE TRESTNĚPRÁVNÍ ÚPRAVY DROGOVÝCH DELIKTŮ	18
2.1 OBDOBÍ RAKOUSKA UHERSKA	18
2.2 OBDOBÍ TZV. PRVNÍ REPUBLIKY	18
2.3 OBDOBÍ PO DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLCE	19
2.4 OBDOBÍ PO ROCE 1989.....	20
2.5 PRÁVNÍ ÚPRAVA ALTERNATIVNÍHO ŘEŠENÍ PŘÍPADŮ ZNEUŽÍVÁNÍ DROG	22
2.5.1 Podmíněný odklad výkonu trestu odnětí svobody	23
2.5.2 Podmíněný odklad výkonu trestu odnětí svobody s dohledem	23
2.5.3 Peněžitý trest.....	24
2.5.4 Trest obecně prospěšných prací	24
2.5.5 Upuštění od potrestání	24
2.5.6 Podmíněné upuštění od potrestání s dohledem	25
2.5.7 Podmíněné zastavení trestního stíhání	25
2.5.8 Narovnání.....	25
3. STRATEGIE MEZINÁRODNÍCH ORGANIZACÍ A ČR V BOJI PROTI DROGOVÉ KRIMINALITĚ	26
3.1 ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ.....	26
3.2 EVROPSKÁ UNIE	27
3.3 ORGANIZACE AMERICKÝCH STÁTŮ.....	28
3.4 ČESKÁ REPUBLIKA.....	29
3.5 NEVLÁDNÍ ORGANIZACE.....	30
4. PREVENCE DROGOVÉ KRIMINALITY	32
4.1 PROGRAMY LÉČBY A RESOCIALIZACE.....	33
4.2 PROGRAMY PÉČE O OSOBY ZÁVISLÉ NA OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTKÁCH.....	35
4.3 PROGRAMY PREVENCE	36
4.3.1 Úloha Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy	38
4.3.2 Úloha krajských úřadů	39
4.3.3 Úloha obcí.....	40
4.3.4 Úloha škol	40
PRAKTICKÁ ČÁST	42
5. METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA	42
5.1 CÍLE PRŮZKUMU	42
5.2 METODIKA	43
5.3 HARMONOGRAM.....	43
5.4 SBĚR DAT	43

6.	ANALÝZA VÝSLEDKŮ PRŮZKUMU.....	44
6.1	DROGOVÁ KRIMINALITA V RÁMCI ZLÍNSKÉHO KRAJE	44
6.2	DROGOVÁ KRIMINALITA V RÁMCI ČR	46
7.	ZÁVĚR PRŮZKUMU	57
	ZÁVĚR	59
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	60
	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ.....	63
	SEZNAM PŘÍLOH.....	64
	SEZNAM PŘÍLOH.....	64

ÚVOD

Není novinkou, že nedovolené užívání drog a psychotropních látek, jakož i užívání státem povolených drog je vzhledem k jeho globálního charakteru závažným celosvětovým problémem, který není radno podceňovat především z toho důvodu, že užívání drog patří k významným kriminogenním faktorům, které na sebe váže trestnou činnost páchanou jak v oblasti drogových deliktů, tak i dalších trestní činů páchaných v souvislosti s drogami, jako jsou například majetkové trestné činy, trestné činy proti svobodě, životu a zdraví a organizovaný zločin. K dalším závažným rizikům, která vyplývají z nedovoleného užívání drog, patří jeho negativní dopad na zdraví, riziko přenosu nebezpečných infekčních nákaz, rozvrácení rodin a sociální úpadek osob závislých na drogách.

Cílem bakalářské práce je hlouběji se seznámit s drogovou problematikou, zjistit, co toxikomany vede k páchání trestné činnosti a jakých trestných činů se v rámci drogové kriminality nejčastěji dopouštějí, a to jak na území Zlínského kraje, tak na území České republiky. Dalším úkolem je zjistit, jakým směrem se ubírá vývoj trestné činnosti páchané pod vlivem omamných a psychotropních látek a zda se prostřednictvím stávajících preventivních programů daří snižovat podíl trestných činů spáchaných pod vlivem těchto látek. Mezi vytyčené cíle bakalářské práce patří i návrhy na zlepšení využitelné pro praxi.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou celků, a to do teoretické a praktické části. Teoretická část je dále rozdělena do čtyř kapitol. První kapitola shrnuje nejčastěji zneužívané drogy s důrazem na jejich účinky a rizika spojená s jejich užíváním. Ve druhé kapitole je popsán historický vývoj trestněprávního postihu trestných činů souvisejících se zneužíváním omamných a psychotropních látek a jedů od druhé poloviny 19. století, kdy jako reakce na zneužívání těchto látek dochází k vydání zákona č. 117/1852 ř. z. o zločinech, přečinech a přestupcích, který se stal jakousi kolébkou trestně právního rámce drogových trestních činů v rámci České země, viz. kapitola 2.1. Po rozboru legislativního stavu v období zásadních mezníků historie České republiky, tedy v období první republiky, po únorovém převratu roku 1848 a po listopadových událostech roku 1989, následuje rozbor současného legislativního stavu a možnosti

alternativního řešení k trestní represí. Třetí kapitola rozebírá strategie mezinárodních organizací v boji proti zneužívání drog a související drogové kriminalitě včetně postojů České republiky jako členské země OSN a EU. Čtvrtá kapitola je věnována detailnímu popisu preventivních programů, které v rámci národního protidrogového boje mají chránit před riziky zneužívání drog.

V praktické části bakalářské práce je popsán průběh průzkumu v oblasti porovnávání dat ze statistických výkazů Policejního prezidia ČR, která znázorňují vývoj trestné činnosti spáchané pod vlivem omamných a psychotropních látek na území Zlínského kraje a České republiky v období od roku 1994 do roku 2011. Závěrečná část shrnuje náměty na zlepšení v oblasti boje proti drogové kriminalitě, které by mohly pomoci dále prohloubit preventivní programy a pozitivně ovlivnit vývoj drogové kriminality v budoucnosti.

Vzhledem k abstraktnímu rázu dat zpracovaných ze statistických výkazů je v přílohách popsán konkrétní příběh osoby, která před lety spáchala trestní čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů a na základě tehdy platného zákona č. 160/1961 Sb., trestní zákona, byla odsouzena k trestu odnětí svobody na tři léta nepodmíněně.

Teoretická část

1. Návykové látky

1.1 Pojem návyková látka

Pod pojmem návykové látky se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky, které nepříznivě ovlivňují psychiku člověka, jeho ovládací a rozpoznávací schopnosti a které mají vliv na sociální chování člověka. Na návykových látkách může vzniknout závislost jak psychická, tak fyzická. Psychická závislost se odvíjí od vůle člověka, kdežto fyzická závislost je podmíněna řadou biochemických procesů v organismu člověka.

Z legislativního hlediska se návykové látky dělí na legální, tedy státem tolerované, a naopak nelegální návykové látky, jejichž výroba, držení, šíření a užívání podléhá trestněprávnímu postihu.

1.2 Legální návykové látky

Jednou z nejrozšířenějších legálních návykových látek je alkohol (chemicky etylalkohol, etanol $C_2H_5 - OH$). Alkohol je nejstarší návykovou látkou užívanou již v dobách historických civilizací. Původně hrál alkohol významnou roli při náboženských obřadech, až později se začal používat jako nápoj. Alkohol působí na centrální nervovou soustavu. Při menších dávkách působí jako stimulant, při větší dávce může dojít až k akutní intoxikaci. Nadměrné užívání alkoholu, známé pod termínem alkoholismus, může způsobit nenávratné poškození zdraví. Při dlouhodobém pravidelném užívání je navíc možné si na alkohol vypěstovat závislost. Je těžké rozpoznat, kdy jde o nadměrné užívání a kdy už o závislost. Ta se projevuje především tím, že člověk závislý na alkoholu postupně zvyšuje toleranci vůči alkoholu. Petr Popov uvádí, že „čím výrazněji se uplatňují faktory dispoziční (biologické, včetně genetické dispozice, osobnostní výbava, zdravotní stav, komorbidita aj.), tím menší podíl expozice je nutný a naopak, čím větší je expozice (dostupnost alkoholu, míra konzumace –

množství, frekvence, kvalita, koncentrace alkoholických nápojů), tím menší dispozice stačí ke vzniku závislosti.“¹ Alarmující je, že Česká republika patří již dlouhou dobu mezi státy s nejvyšší spotřebou alkoholických nápojů na jednoho člověka za rok. Podle Popova u nás nadměrné a pravidelné konzumace alkoholu holduje až 25% mužů a 5% žen².

Další látkou taktéž hojně rozšířenou mezi uživateli je nikotin, tedy účinná látka obsažená v tabáku. Avšak z trestněprávního hlediska nikotin nepatří mezi návykové látky, neboť není obsažen v příloze zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách.

1.3 Nelegální návykové látky

1.3.1 Drogy, které navozují uklidnění a zmírňují bolest

Do této skupiny patří opiáty, sedativa a trankvilizéry. Nejstarším opiátem je opium, jehož účinky byly známy už ve starověku, kdy se používaly především k vykonávání náboženských obřadů, k léčbě a utišení bolesti. Již v této době docházelo ke zneužívání opia, ovšem k masivnímu rozšíření zneužívání došlo až v 17. století, kdy se opium začalo přimíchávat do tabáku a kouření takto vzniklé narkotické směsi způsobilo obrovské rozšíření závislosti především v Číně. V 19. století uvalila Čína embargo na dovoz opia z Indie, načež Velká Británie zareagovala vyhlášením války. Takzvané opiové války proběhly v letech 1842 a 1858. V obou válkách Velká Británie vyhrála, což mělo za následek další šíření závislosti na opiu. Uvalení embarga ze strany Číny můžeme brát jako prvotní pokus o boj proti drogové závislosti, který ovšem neuspěl kvůli obchodním zájmům Velké Británie. Už tehdy bylo možné pozorovat, jak obchodní zájmy určitých skupin byly povýšeny nad zájmy sociálními. Ekvivalentní střet zájmů můžeme pozorovat i nyní v latinské Americe, kde drogové kartely přímo i nepřímo ovlivňují politické a ekonomické dění. Přestože se tamější vlády snaží vliv drogových kartelů omezit, země latinské Ameriky zůstávají i nadále velmocemi drogových mafií a jejich nelegálních obchodů.

¹ KALINA, *Drogy a drogové závislosti 1*, s. 152

² tamtéž, s. 151

Účinnou látkou všech opiátů je morfin, který se váže na morfinové receptory vyskytující se v celé nervové soustavě. Opiáty mají vliv na produkci endogenních opioidů, které potlačují bolest. Při dlouhodobém užívání opiátů dochází k etické degradaci osoby. Závislá osoba může trpět depresemi, střídají se u ní stavy podrážděnosti a apatie, trpí nespavostí a pseudohalucinacemi. Dalším neméně závažným příznakem závislosti na opiátech je oslabení imunitního systému.

Pravděpodobně nejznámějším opiátem je heroin, který by na trh uveden v roce 1898 firmou Bayer. Tak jako většina zakázaných drog i heroin byl na počátku své existence používán jako lék, dokonce byl podáván i dětem. Heroin je lépe rozpustný v tucích a snadněji proniká hematoencefalickou bariérou, díky čemuž má intenzivnější nájezd, tzv. flash. Hnědý heroin se používá především ke kouření, bílý heroin je aplikován jehlou, nebo slouží ke šňupání. Heroin je vysoce návyková a nebezpečná látka, na kterou vzniká fyzická i psychická závislost už po několikátýdenním pravidelném užívání. Abstinenční příznaky se projevují skrze zvracení, průjem, třes, bolest kloubů, svalů a celkové vyčerpání organismu. Nebezpečnost heroinu potvrzuje fakt, že po jeho užití může dojít ke kolapsu a vzácně dokonce i ke smrti.

Po událostech na podzim roku 1989, které vedly až ke svržení komunistického režimu v tehdejší Československu, došlo k otevření hranic a tím pádem i k příznivějšímu podnebí pro dovoz zakázaných drog včetně heroinu. Podle výročních zpráv národní protidrogové centrály heroin dovážený do České republiky pochází zejména z Afghánistánu, odtud je k nám přepravován přes území Turecka, Bulharska nebo Makedonie, odtud pak pochází název trasy dovozu heroinu, tzv. Balkánská cesta. „Obchodování s heroinem na našem území zůstává doménou kosovských, případně makedonských Albánců.“³

Hydrocodon, známější pod názvem „braun“, je opiát, který byl v Československém prostředí v době před revolucí velmi oblíbenou drogou, vyráběnou v prostředí domácích laboratoří. K jeho výrobě se používají léky, které obsahují kodein. V současnosti je hydrocodon téměř zcela nahrazen heroinem.

³ NPC SKPV PČR, Výroční zpráva národní protidrogové centrály za rok 2007. *Bulletin NPC*, s. 3

Mezi zneužívané syntetické opiáty patří celá řada farmaceutických přípravků jako například opioidní analgetika, která jsou v medicíně všeobecně používána při tlumení bolesti. Do této skupiny patří petidin, oxykodon, hydromorfon, tramadol, tilidin aj. Do skupiny opiátů řadíme i metadon, který se používá k substituční léčbě závislosti na heroinu.

1.3.2 Stimulující drogy

Do skupiny stimulujících drog, tzv. stimulancií, patří státem tolerované a hojně užívané drogy jako káva, čaj a tabák. My se ovšem zaměříme na nelegální drogy z této kategorie, a to na koku a kokain, syntetické stimulantia a extázi.

„Stimulující drogy mají nefyziologický budivý účinek na centrální nervový systém.“⁴ Po užití stimulujících drog dochází ke stavu bdělosti, zvýšené čilosti a pocitu empatie. Při nadměrném užití může dojít ke zvýšení krevního tlaku s následkem mozkové či srdeční mrtvice. Po odeznění účinku drogy naopak dochází k útlumu, apatii a k depresivním stavům. Stimulační drogy nejsou nebezpečné z hlediska somatické závislosti. Na tento druh drog je možné si vypěstovat pouze závislost psychickou. Nicméně i přesto jsou stimulační drogy, u nás především pervitin, velmi nebezpečné z hlediska sociální úpadku a drogové kriminality osob závislých na těchto látkách. U osob závislých na stimulačních drogách se objevuje nechutenství, hubnutí, vyčerpání organismu, kožní onemocnění a paranoidní syndrom, tedy toxická paranoidní psychóza.

Koka je rostoucí keř pocházející z Jižní Ameriky, jehož listy mají stimulující účinky. Stejně jako opium, i koka byla v minulosti používána při náboženských obřadech. Až později při španělské kolonizaci došlo ke zneužívání této látky. V druhé polovině 19. století se chemikovi Neimanovi podařilo izolovat účinnou látku z kokových listů a populární droga zlaté mládeže, kokain, byla na světě. V 80. letech se pak na trhu objevil tzv. crack, kokain upravený pro kouření.

Mezi syntetická stimulantia patří amfetamin a v našich poměrech nejrozšířenější stimulační droga, pervitin a extáze.

⁴ SOTOLÁŘ, *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení*, s. 536

Pervitin neboli metamfetamin spatřil poprvé světlo světa už v roce 1888, a to v Japonsku. Do Evropy byl poprvé dovezen v roce 1926. Pervitin byl za druhé světové války podáván německým parašutistům a japonským sebevražděným pilotům, tzv. kamikadze. Ještě v padesátých letech byl pervitin vyráběn v tehdejší NDR. Na svůj návrat však musel čekat až do sedmdesátých let, přesněji do roku 1977, kdy jej znovuobjevili vynalézaví čeští toxikomani. Pervitin je možné poměrně lehce vyrobit v prostředí domácích laboratoří ze dvou prekurzorů, a to z efedrinu a pseudoefedrinu. Zatímco efedrin je v našich podmínkách spíše nedostatečná surovina, pseudoefedrin je obsažen ve volně prodejných lécích na utišení příznaků chřipky. Snadná výroba, dostupnost surovin a tím pádem i nízká cena má za následek masové rozšíření této drogy.

Extáze, methyldioxyamfetamin, byla poprvé syntetizována na začátku dvacátého století. Zajímavostí u extáze je, že původně byla na trh uvedena firmou Merck jako přípravek na snížení hmotnosti. V osmdesátých letech ve Velké Británii zažila extáze svůj comeback související s nástupem tzv. house culture. Odtud se pak dostala do zbytku Evropy. Výroční zprávy uvádí, že na naše území je extáze dovážena především z Nizozemí, Polska a Slovenska. Převládá pašování několika desítek kusů této drogy ukrytých v zavazadlech nebo poštovních zásilkách. Účinky extáze ji odsouvají na rozmezí mezi stimulační drogy a halucinogeny.

1.3.3 Drogy, které způsobují změny smyslového vnímání

V této skupině se nacházejí canabionidy a halucinogeny. Účinnou látkou kanabinoidů je tetrahydrocannabinol, THC, který ovlivňuje centrální nervovou soustavu působením na receptory, což způsobuje zmírnění bolesti a zrychlení látkové výměny. THC způsobuje euforii, zlepšení nálady, empatii a stavy změněného vnímání času a prostoru.

Konopí je celosvětově rozšířená bylina pocházející z Indie, která má dlouhodobou tradici. Podle archeologických nálezů se konopí používalo už v období okolo 3000 let před Kristem. Z konopí se získává marihuana a hašiš. Zatímco marihuana je směsí usušených listů a květů samičí rostliny, hašiš je označení pro zaschlou pryskyřici konopí. Zneužívání těchto drog se v hojné míře rozšířilo až v šedesátých letech

dvacátého století s nástupem tzv. generace květinových dětí a tím související hnutí hippies. V České republice zaznamenáváme rok od roku nárůst uživatelů marihuany, který je spojován s lehkou dostupností. Konopí má mimo pole drogového zneužívání i nyní široké využití. Například konopné vlákno se používá k výrobě provazů a oblečení, konopí bývalo v minulosti díky svým blahodárným účinkům využíváno k utišení bolesti. V Indii patří konopí k základním surovinám používaných v ayúrvédské medicíně.

Diskuze ohledně léčebného využití konopí v dnešní medicíně v rámci České republiky byly v nedávné době opakovaně otevírány. Podle lékařských výzkumů má konopí blahodárné účinky při léčbě šedého zákalu, bronchiálního astmatu, roztroušené sklerózy, dětské mozkové obrny, Parkinsonovy choroby aj., což vedlo k opětovným debatám na téma legalizace marihuany pro léčebné účely. V minulém roce se sešel tým vládní rady pro koordinaci protidrogové politiky, složený z odborníků z oblasti medicíny, farmacie, členové Ministerstva spravedlnosti a zdravotnictví, dále pak kriminalisté a drogoví experti, aby projednal případné změny zákonů. Pokud navrhované změny zákonů projdou legislativním procesem, mohlo by pěstování marihuany pro léčebné účely za přísných podmínek být od druhé poloviny roku 2012 zlegalizováno, naopak sankce za nedovolené pěstování marihuany by byly daleko přísnější.

Halucinogenní drogy jsou jak přírodní, tak syntetické. K přírodním halucinogenům patří látky obsažené v různých druzích bylin, kaktusů a hub. Jako příklad poslouží houby lysohlávky, v našich podmínkách se jedná o *Psilocybe bohemica*. Účinnou látkou v těchto houbách je psilocibin, který způsobuje změny zrakového vnímání a zrakové halucinace, výjimečně pak halucinace sluchové.

Do skupiny syntetických halucinogenů patří LSD, výsledek výzkumné činnosti chemika švýcarské národnosti, Hofmanna, poprvé připraveno v roce 1938. LSD se získává z námelu, houby paličkovice nachové, která parazituje na žitě. Stejně jako canabionidy, i LSD si na svůj zlatý věk muselo počkat až do šedesátých let minulého století, kdy se jeho zneužívání hojně rozšířilo v rámci Spojených států i Evropy. Použití v medicíně je další věc, která LSD a canabionidy spojuje. V šedesátých a sedmdesátých letech se LSD používalo při psychoterapiích s lidmi trpícími psychickými a

osobnostními poruchami. V rámci výzkumu účinků LSD nezahálela ani tehdejší armáda československé lidové armády. V sedmdesátých letech proběhly experimenty, kdy se droga aplikovala příslušníkům ozbrojených sil a pozorovaly se její účinky.

LSD je droga rozpustná ve vodě, která zasahuje serotoninové receptory v centrální nervové soustavě. Účinky se liší dle velikosti dávky. Při menších dávkách do padesáti mikrogramů dochází ke zvýšené bdělosti a změnám vnímání spočívajících především v zostřeném vnímání barev, kaleidoskopickém vidění, vizualizacím zvuků a tónů a ve snížené schopnosti orientovat se v čase a prostoru. Při vyšších dávkách okolo sta až tři sta mikrogramů dochází k několikahodinovým halucinacím, při kterých se mohou vyskytnout úzkostlivé až depresivní stavy. Dávky nad pět set mikrogramů způsobují transcendentální prožívání s možným rizikem nevypočitatelného chování agresivního či paranoidního typu a pozdějších psychopatologických problémů.

Do skupiny drog navozujících změny smyslového vnímání podobné po aplikaci halucinogenů patří i organická rozpouštědla, která na rozdíl od ostatních výše zmíněných drog z této skupiny nejsou látkou nezákonnou, naopak jsou legálně dostupné v široké míře. I přes svou legalitu jsou těkavé látky vysoce nebezpečné, jejichž zneužívání může vézt až ke komatu, zástavě dechu či k zástavě srdeční činnosti. Při dlouhodobém užívání dochází ke snížení schopností a k emoční labilitě. Dalšími závažnými následky spojenými s užíváním těkavých látek jsou například toxické poškození vnitřních orgánů a poleptání dýchacích cest.

2. Historie trestněprávní úpravy drogových deliktů

2.1 Období Rakouska Uherska

Základem trestněprávní úpravy trestných činů souvisejících s drogami v období Rakouska Uherska byl zákon č. 117/1852 ř. z. o zločinech, přečinech a přestupcích. Zákon upravoval postih za neoprávněný prodej léčiv a zanedbání dohledu nad jedy a léčivy. Trestní postih hrozil například i za podávání odvaru z makovic dětem, pokud došlo k poškození zdraví dítěte či jeho usmrcení .

Zmíněný zákon byl zaměřen spíše na postih distribuce omamných a psychotropních látek, samotné držení a užívání trestné nebylo.

2.2 Období tzv. první republiky

Trestně právní úprava drogových trestných činů byla obsažena v zákoně č. 128/1923 Sb. z. a n.

V roce 1938 byla vydán komplexnější zákon č. 29/1938 Sb. s. a .n, tzv. opiový zákon, kterým Československá republika prováděla Mezinárodní opiové úmluvy ze dne 23.1.1912 a 19.2.1925 a Úmluvu o omezení výroby a úpravě distribuce omamných látek ze dne 13.7.1931. Do vydání výše zmíněného zákona byly výroba, distribuce, dovoz a prodej opia pouhým přestupkem, za který hrozila pokuta do 20 000 Kč či trest odnětí svobody na maximální délku tři měsíce. Při opakovaném porušení právní normy hrozilo živnostníkům odejmutí živnostenského oprávnění. Od roku 1938 se sankce zpřísnily, za zneužití drogy bylo nově možné udělit pokutu ve výši od 500 do 50 000 Kč nebo trest vězení od 24 hodin do pěti měsíců. Podle § 19, odstavce 1 tomu, „Kdo omamnou uvedenou látku vyrobil, připravil, zpracoval, přepracoval, přechovával, měl na prodej, uvedl do oběhu, nabídnul, dovezl, vyvezl nebo provezl anebo zprostředkoval obchod s ní“⁵, hrozila sankce v podobě pokuty od 5000 do 100 000 Kč a trestu odnětí svobody od tří měsíců do pěti let. Podle § 19, odstavce 2 byla trestná také výroba, přechování a opatření nástroje nebo předmětu, který sloužil k výrobě a zpracování opia.

⁵ SOTOLÁŘ, *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení*, s. 48

2.3 Období po druhé světové válce

Trestněprávní úprava drogových deliktů v období po druhé světové válce se už přibližovala k dnešnímu legislativnímu stavu. Trestné činy nedovolená výroba a držení omamných látek byly přímo zakotveny v zákoně č. 86/1950 Sb., trestní zákon, konkrétně v § 197 v § 198. Za trestný čin nedovolené výroby, nedovoleného dovozu, vývozu či nedovoleného opatření nebo přechovávání omamných prostředků a jedů hrozila sankce v podobě trestu odnětí svobody až na pět let a peněžitá pokuta. Podobně jako v zákoně č. 29/1938 Sb. s. a .n, i v této trestně právní úpravě byl zakotven trestný čin nedovolené výroby, přechování a opatření nástroje nebo předmětu sloužícího k výrobě a zpracování omamných látek. Za porušení právní normy hrozil trest odnětí svobody až na tři roky.

Nový trestní zákon, zákon č. 140/1961 Sb., ve své podstatě převzal úpravu zákona č. 86/1950 Sb. Nově byla uvedena možnost vyšší trestní sazby od dvou až osmi let odnětí svobody (§ 187, odst. 2 trestního zákona), pokud se jednalo o organizovaný zločin nebo pokud pachatel svým jednáním způsobil více osobám těžkou újmu na zdraví či smrt. Nová úprava taktéž postihovala nedovolené držení omamných látek pro vlastní potřebu. Zmiňovaná trestně právní úprava byla v platnosti až do devadesátých let minulého století.

Napjatá atmosféra po druhé světové válce a následné rozdělení Evropy na východní a západní bloky měly za následek uzavření hranic, čímž došlo de facto k vymýcení drogové kriminality. Uvědomme si, že vízová povinnost, povinná výměna peněz, kurz české koruny vůči západním měnám vedly k tomu, že drogové mafie se tehdejšímu Československu vyhýbaly obloukem. Situace se ovšem změnila po listopadu roku 1989.

2.4 Období po roce 1989

Sametová revoluce přinesla mnoho změn do společnosti a s tím související nové poměry na poli drogové kriminality. Pokud před listopadem byly pomyslné dveře organizovanému drogovému zločinu uzavřeny, po společenských událostech v roce 1989 došlo otevření hranic a tím pádem i přílivu drog a s tím související kriminality. Zákodárci tak museli reagovat na nově vzniklé poměry.

Po roce 1989 byl stále v platnosti zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, který byl několikrát novelizován. Novela trestního zákona provedená zákonem č. 175/1990 Sb. rozšířila okruh nedovolených látek o látky psychotropní. Reagovala tak na Úmluvu o psychotropních látkách. V novelizovaném trestním zákoně také došlo k omezení trestního postihu za držení omamné a psychotropní látky pro vlastní potřebu. Nově tak bylo možné stíhat pouze za nedovolené přechovávání zakázaných látek pro jinou osobu. Další novinkou bylo vymezení skutkové podstaty u trestního činu šíření toxikomanie podle § 188a trestního zákona „Kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podceňuje nebo šíří, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.“⁶ Pokud trestní čin šíření toxikomanie byl spáchán na nezletilé osobě nebo bylo-li šíření provedeno využitím mediálních kanálů, pachateli hrozilo až 5 let ve vězení.

Novela trestního zákona provedená zákonem č.12/1998 Sb. upravila skutkové podstaty trestních činů souvisejících s drogovou kriminalitou. Došlo k přísnění trestů za nedovolenou výrobu a držení omamných a psychotropních látek a jedů. Za nedovolenou výrobu, dovoz, vývoz, zprostředkování nebo prodej a přechovávání omamné a psychotropní látky, jedu nebo prekursoru pro jinou osobu hrozil pachateli trest odnětí svobody v rozmezí jednoho až pěti let. Pokud byl trestný čin podle § 187, odst. 1 trestního zákona spáchán vůči mladistvému nebo v rámci organizovaného zločinu, trestní sazba odnětí svobody se zvýšila na dva až deset let. Byl-li trestní čin spáchán vůči osobě mladší patnácti let nebo pokud pachatel získal z trestného činu značný

⁶ SOTOLÁŘ, *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení*, s. 51

prospěch nebo pokud trestným činem způsobil jiné osobě těžkou újmu na zdraví, byla trestní sazba odnětí svobody od osmi až do dvanácti let. Trest odnětí svobody na deset až patnáct let pachateli hrozil, pokud v souvislosti s trestným činem uvedeným v § 187, odst. 1 trestního zákona způsobil těžkou újmu na zdraví více osobám nebo pokud způsobil smrt, pokud získal prospěch velkého rozsahu nebo „spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.“⁷

Novela také přinesla zařazení trestnosti pro držení omamných a psychotropních látek ve větším než malém množství pro vlastní potřebu. Podle § 187a trestního zákona „Kdo bez povolení přechovává omamnou nebo psychotropní látku nebo jed v množství větším než malém, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.“⁸ Pokud byl trestný čin spáchán ve větším rozsahu, hrozil pachateli trest odnětí svobody na jeden až pět let. Toto ustanovení vyvolalo řadu diskuzí. Podle názoru odborníků mohou obavy narkomanů z možného trestního postihu za držení zakázaných látek vést k izolaci, což zkomplikuje možnost léčby závislostí.

Ke zpřísnění trestů došlo i u trestného činu nedovolené výroby, opatření a přechovávání předmětů sloužících k nelegální výrobě omamných a psychotropních látek a jedů dle § 188 trestního zákona. Za nedodržení právní normy hrozil pachateli trest odnětí svobody od jednoho do pěti let, zákaz činnosti, peněžitá pokuta nebo propadnutí věci. Pokud byl trestný čin spáchán ve větším rozsahu nebo vůči osobě mladší osmnácti let nebo pokud pachatel z trestného činu získal značný prospěch, trestní sazba se zvýšila na dvě léta až deset let.

Nový trestní zákon, zákon č. 40/2009 Sb., nabyl účinnosti dnem 1.1.2010. Nová právní úprava sebou přinesla řadu změn. Došlo ke zpřísnění trestů u trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy dle § 283 trestního zákona, pokud jde o opakované páčání trestné činnosti v posledních třech letech. V takovém případě hrozí pachateli trest odnětí svobody na dva až deset let.

U trestného činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu dle § 284 trestního zákona došlo k přehodnocení výši trestů dle sociální škodlivosti drog. Za

⁷ SOTOLÁŘ, *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení*, s. 55

⁸ tamtéž, s. 61

přechovávání konopných drog ve větším než malém množství nově hrozí pachateli trest odnětí svobody až na jeden rok nebo zákaz činnosti anebo propadnutí věci či jiné majetkové hodnoty. Za přechovávání většího než malého množství ostatních omamných a psychotropních látek či jedů zůstává trestní sazba odnětí svobody až na dva roky nebo zákaz činnosti, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Další novinkou je ustanovení § 285 trestního zákona, nedovolené pěstování rostlin obsahující omamnou nebo psychotropní látku, podle kterého pěstování konopí, hub nebo jiných rostlin v malém množství a pro vlastní potřebu již nepodléhá trestněprávní represi, nýbrž nově je posuzováno podle zákona 200/1990 Sb., o přestupcích. Pokud jde o pěstování konopí, hub nebo jiných rostlin v množství větším než malém, hrozí pachateli trest odnětí svobody až na jeden rok, zákazem činnosti, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty. Jde-li o pěstování ve větším rozsahu, stanovuje trestní zákon trest odnětí svobody až do tří let. V případě pěstování konopí, hub nebo jiných rostlin obsahujících omamné nebo psychotropní látky ve značném rozsahu, stanovuje se trest odnětí svobody od šesti měsíců až do pěti let.

Nový trestní zákoník dále nově upravuje trestný čin neoprávněné nakládání s látkami s anabolickými nebo hormonálními účinky a neoprávněné používání metod s dopingovými účinky, dle § 288 trestního zákona.

2.5 Právní úprava alternativního řešení případů zneužívání drog

Vzhledem ke složitosti problému sankcionování zneužívání nedovolených látek existuje vedle trestní represe i alternativní řešení takových případů. Zatímco cílem trestní represe je snížení nabídky drog, cílem alternativních sankcí je pak snížení poptávky po drogách. Na drogově závislé osoby je nutné přihlížet jako na nemocné lidi, jejichž chování je ovlivněno návykovou látkou a abstinenčními příznaky. Z toho důvodu se při posuzování jednotlivých případů zpravidla rozlišuje, zda při páčání trestné činnosti hrála roli závislost, nebo zda byl účelem spáchání trestného činu zisk. Jde-li o drogově závislého pachatele, prvokonzumenta nebo osobu experimentující s drogami, je možné aplikovat alternativní formu trestů, např. napomenutí, uložení pokuty, nařízení ústavní léčby apod. nebo alternativní způsob trestního stíhání, odklonu.

V této oblasti hrají důležitou roli odborníci specializující se na drogové problematiku, mediátoři a probační pracovníci.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon, a zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, rozpoznávají následující instituty alternativního řešení drogových trestných činů.

2.5.1 Podmíněný odklad výkonu trestu odnětí svobody

Podmíněný odklad výkonu trestu odnětí svobody je upraven v § 81 - 83 trestního zákona. Podmíněný odklad je možné aplikovat v případech, kdy se soud domnívá, že vzhledem k dosavadnímu způsobu života pachatele je možné polepšení pachatele i bez uložení výkonu trestu. Podmíněný odklad se použije, pokud výkon trestu odnětí svobody není delší než tři roky. Soud pak stanoví zkušební dobu v rozmezí od jednoho do pěti let, která začíná běžet dnem vyhlášení pravomocného rozsudku, a dále může stanovit pachateli další povinnosti a omezení směřující k jeho nápravě včetně povinnosti nahradit způsobenou škodu.

2.5.2 Podmíněný odklad výkonu trestu odnětí svobody s dohledem

§ 84 trestního zákona uvádí: „Je-li třeba zvýšeně sledovat a kontrolovat chování pachatele a poskytnout mu potřebnou péči a pomoc ve zkušební době, může soud za podmínek uvedených v § 81 odst. 1 podmíněně odložit výkon trestu odnětí svobody nepřevyšujícího tři léta za současného vyslovení dohledu nad pachatelem.“⁹ I v těchto případech soud na základě § 85 trestního zákona stanoví zkušební dobu od jednoho do tří let a povinnosti či omezení včetně povinnosti nahradit škodu .

Dohled nad pachatelem trestného činu je vykonáván úředníkem Probační a mediační služby, který má za úkol pravidelně sjednávat osobní schůzky s pachatelem, sledovat chování pachatele, vést ho k řádnému životu na základě probačního plánu a minimálně jednou za šest měsíců poskytovat soudu zprávu ohledně dodržování podmínek vyplývajících z výše zmíněného probačního plánu. V případě nedodržení podmínek ze strany pachatele je probační úředník povinen o tom neprodleně informovat

⁹ zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon, § 84

soud. Mezi povinnosti pachatele patří dodržování termínů schůzek s probačním úředníkem, spolupráce, poskytování pravdivých informací o svém pobytu, zaměstnání apod.

2.5.3 Peněžitý trest

Podmínky pro udělení sankce formou peněžitého trestu jsou uvedeny v § 67 trestního zákona. Soud je oprávněn uložit tento druh trestu, pokud „pachatel pro sebe nebo jiného úmyslným trestným činem získal nebo se snažil získat majetkový prospěch.“¹⁰ Dalším důvodem pro uložení peněžitého trestu je spáchání přečinu nebo trestného činu, u kterého zákon takovou sankci dovoluje. § 67 odst. 3 trestního zákona dále uvádí možnost uložení peněžitého trestu jako samostatného trestu v případě, kdy z povahy a míry závažnosti trestného činu nevyplývá uložení jiného druhu trestu.

2.5.4 Trest obecně prospěšných prací

Dle § 62, odst. 1 trestního zákona je možné udělit pachateli odsouzenému za přečin trest obecně prospěšných prací. Odsouzený má pak za povinnost ve stanoveném termínu a rozsahu vykonat práci, která slouží k obecně prospěšným účelům, a to bez úplaty.

2.5.5 Upuštění od potrestání

Soud je oprávněn na základě § 46, odst. 1 trestního zákona upustit od potrestání pachatele přečinu, pokud pachatel projevuje lítost nad spáchaným skutkem, má snahu věc napravit a pokud to povaha přečinu a míra závažnosti dovoluje. Upuštění od potrestání je možné i v případech, kdy „pachatel přípravy nebo pokusu trestného činu nerozpoznal, že příprava nebo pokus vzhledem k povaze nebo druhu předmětu útoku, na němž byl čin spáchán, anebo vzhledem k povaze nebo druhu prostředku, jímž měl být čin spáchán, nemohl vést k dokonání.“¹¹

¹⁰ zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon, § 67 odst. 1

¹¹ tamtéž, § 46 odst. 2

2.5.6 Podmíněné upuštění od potrestání s dohledem

Dalším alternativním řešením k trestní represi je podmíněné upuštění od potrestání s dohledem, kdy na základě § 48 trestního zákona soud stanoví zkušební dobu až na jeden rok a dohled nad pachatelem, který je vykonáván úředníkem Probační a mediační služby. Soud dále může pachateli stanovit povinnosti a omezení, která mají vést k řádnému způsobu života, jakož i povinnost nahradit způsobenou škodu.

2.5.7 Podmíněné zastavení trestního stíhání

Podmíněné zastavení trestního řízení je blíže popsáno v § 307 a v § 308 zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu. Pokud to povaha a míra závažnosti přečinu dovoluje a dala-li k tomu souhlas obviněný, podmíněně zastavit trestní stíhání je oprávněn soud v rámci řízení o přečinu a státní zástupce v rámci přípravného řízení, a to pokud „a) se obviněný k činu doznal, b) nahradil škodu, pokud byla činem způsobena, nebo pokud s poškozeným o její náhradě uzavřel dohodu, anebo učinil jiná opatření potřebná k její náhradě.“¹² Soud také stanoví zkušební dobu v rozmezí šesti měsíců až dvou let.

2.5.8 Narovnání

Ustanovení § 309 – 314 trestního řádu o narovnání se použijí pro případy spáchání přečinu, kdy soud se souhlasem obviněného a poškozeného v rámci řízení o přečinu a státní zástupce v rámci přípravného řízení rozhodl o schválení narovnání a zastavení trestního stíhání v případech, kdy to povaha a míra závažnosti přečinů dovoluje, a to pokud se obviněný doznal ke spáchanému skutku, uhradí případně jinak odčiní poškozenému škodu, kterou přečinem způsobil, a „složí na účet soudu nebo v přípravném řízení na účet státního zástupce peněžní částku určenou konkrétnímu adresátovi k obecně prospěšným účelům.“¹³

¹² zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, § 307 odst. 1 písm. a, b

¹³ tamtéž § 309 odst. 1 písm. c

3. Strategie mezinárodních organizací a ČR v boji proti drogové kriminalitě

3.1 Organizace spojených národů

Organizace spojených národů (OSN) byla založena dne 26.6.1945 v San Franciscu, kdy padesát států včetně tehdejší Československé republiky přijalo Chartu OSN.

Zásadní úlohou a cílem OSN je udržení světového míru a koordinace spolupráce v oblasti bezpečnosti na mezinárodní úrovni. Předchůdkyní OSN byla Společnost národů fungující od roku 1919, která ovšem nedokázala zabránit šíření fašistických režimů ve třicátých letech a následně druhé světové válce, a proto byla rozpuštěna. OSN jako významná mezinárodní organizace zaměřuje své úsilí i do oblasti drogové problematiky.

Snahou OSN je koordinace strategií členských států v boji proti zneužívání drog. Na druhou stranu OSN podporuje individuální přístupy jednotlivých států, vědoma si rozdílnosti sociálních, politických a kulturních faktorů, které ovlivňují přístup k drogové problematice.

Základními pilíři boje OSN proti zneužívání drog jsou tři dohody, a to: Jednotná úmluva o omamných látkách přijatá v roce 1961, dále upravená v roce 1972, Úmluva o psychotropních látkách z roku 1971 a Úmluva proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami z roku 1988. Česká republika patří mezi signatáře těchto dohod a jako taková je vázána povinnostmi vyplývajícími z těchto mezinárodních úmluv. Trestněprávní rámec úmluv nařizuje signatářským státům, aby „s výhradou svých ústavních předpisů učinily opatření nutná k zabránění pěstování, produkce, výroby, těžby, přípravy, držby, nabídky, dání do prodeje, distribuce, koupě, prodeje, dodání z jakéhokoli titulu, zprostředkování, odeslání, tranzitu, dopravy, dovozu a vývozu drog, neodpovídající ustanovením těchto úmluv, a aby tyto i jakékoli jiné

činy, které by podle názoru států odporovaly ustanovení úmluv, byly považovány za trestné činy, jsou-li spáchány úmyslně.“¹⁴

Výsledkem mimořádného zasedání Valného shromáždění OSN z června roku 1998 byla Deklarace o zásadních principech snižování poptávky po drogách, podle které se jednotlivé státy mají zaměřit především na snižování poptávky po drogách pomocí prevence, vzdělávacích a léčebných programů. Mezi cíle OSN v této oblasti patří potlačování ilegálního trhu s omamnými a psychotropními látkami s důrazem na potírání obchodu se stimulanty amfetaminového typu, prohlubování spolupráce mezi členskými státy, zabránění legalizace výnosů z trestné činnosti v oblasti drogové kriminality a v neposlední řadě zamezení pěstování opia a koky.

OSN podporuje myšlenku upřednostňování alternativního přístupu v otázce trestního stíhání toxikomanů páchajících trestnou činností. To znamená, že před trestem odnětí svobody upřednostňuje léčebné či rehabilitační programy, které napomáhají k resocializaci těchto osob.

3.2 Evropská unie

Evropská unie (EU), založená tzv. Maastrichtskou smlouvou podepsanou dne 7.2.1992, účinnou od 1.11.1993, je výsledkem evropské integrace, která se započala již v padesátých letech dvacátého století. EU fungovala až do ratifikace Lisabonské smlouvy v roce 2009 paralelně s Evropským společenstvím (ES). Od roku 2009 vystupuje EU jako mezinárodní organizace s právní subjektivitou. V současné době EU čítá 27 členských států. Česká republika a Slovensko se staly členy EU dne 1.5.2004.

Cílem EU je ekonomická, politická a sociální integrace Evropských států zaměřená na vytvoření jednotného trhu s volným pohybem osob, zboží, služeb a kapitálu. Dalším cílem je vytvoření jednotné měnové unie.

EU stejně jako OSN drogovou problematiku nebere na lehkou váhu. Evropské společenství se aktivně zapojovalo do boje proti zneužívání drog už od roku 1987. Od

¹⁴ SOTOLÁŘ, *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení*, s. 24, 25

roku 1995 jsou drogy pravidelně na seznamu projednávaných témat na schůzích Evropské komise.

I EU si za cíl vytyčila především snížení poptávky po drogách pomocí preventivních programů a snaží se koordinovat aktivity jednotlivých členských států v této oblasti. Podle EU je nutné se zaměřit na rizikové skupiny mladých lidí, které jsou nejvíce ohroženy z hlediska sociodemografických faktorů. Jedná se o skupiny mladých lidí z neúplných rodin nebo lidí vyrůstající v ústavní péči, o osoby s nižším dosaženým vzděláním nebo s nižším sociálním statutem apod. Strategií EU je tedy zaměření jednotlivých protidrogových politik členských států na tyto ohrožené skupiny lidí a věnovat jim zvláštní pozornost. Výrok Jacquese Barrota, člena Evropské komise v letech 2004 a 2010, mluví za vše: „Vzhledem k tomu, že v EU jsou téměř dva miliony problémových uživatelů drog, je nejvyšší čas zvýšit povědomí ohrožených skupin, a to zejména mládeže, pokud jde o rizika, která s drogami souvisejí.“¹⁵

V boji proti drogám EU úzce spolupracuje s Světovou zdravotnickou organizací, Programem kontroly drog OSN, Interpolem, Europolem aj. Pro monitoring zřídila v roce 1993 Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogové závislosti, EMCDDA, jehož cílem je koordinovat činnost monitorovacích středisek jednotlivých členských států, mapovat situaci, sbírat data, analyzovat stav, poskytovat spolehlivé informace a vydávat výroční zprávy z oblasti zneužívání drog v rámci EU.

3.3 Organizace amerických států

Další organizací aktivní na poli boje proti drogám na mezinárodní úrovni je Organizace amerických států, OAS, která ustanovila Interamerickou komisi pro kontrolu užívání drog, CICAD, která se problematikou zneužívání drog věnuje od roku 1986. Své cíle a strategii popsala v dokumentu nesoucím název Protidrogová strategie pro polokouli. Strategie spočívá především v prevenci, léčbě a trestním postihu. Podobně jako ostatní mezinárodní organizace i OAS si za cíl vytyčila především

¹⁵ Götz, Sdělení při příležitosti zveřejnění výroční zprávy za rok 2008: Stav drogové problematiky v Evropě, *Bulletin NPC*, s. 8

snižování poptávky po drogách, která se má uskutečňovat pomocí podpory účasti obyvatel na různých preventivních protidrogových programech.

3.4 Česká republika

Česká republika jako členský stát EU a OSN a signatář výše zmíněných úmluv spolupracuje v boji proti drogám na mezinárodní úrovni. Tento boj ovšem nemá dlouholetou historii.

Počátky protidrogové politiky ČR se datují od roku 1993, kdy vznikla Meziresortní protidrogová komise jako poradní orgán vlády ČR. V počáteční fázi šlo především o vytvoření příhodného klimatu pro koordinaci jak na centrální, tak na místní úrovni a stanovení nejen programů represe, ale i prevence drogového zneužívání, léčby závislostí a následné znovu začlenění vyléčených narkomanů do společnosti. Byly proškoleni drogoví koordinátoři na okresní úrovni, vznikla řada programů preventivního a léčebného charakteru, do kterých byly začleněni i dobrovolníci, to vše na základě financování ze státního rozpočtu.

V období druhé poloviny devadesátých let byl boj proti drogovému zneužívání a vyplývajícím rizikům ve znamení prohlubování a vylepšování již existujících programů a nastartování nového programu tzv. harm reduction. Další zásadní událostí bylo schválení metadonové substituční léčby závislosti na heroinu jako standardního léčebného procesu.

S příchodem nového milénia je spojováno oficiální přijetí protidrogové politiky vycházející ze čtyřech základních programů, a to: prevence, léčby, resocializace, harm reduction a represe. Citované programy se opíraly o poznatky odborné vědecké společnosti a sociální potřeby cílových skupin. Sotolář dále uvádí: „Národní strategie usiluje především o vybudování koordinovaného, účinného a vyváženého systému protidrogové politiky.“¹⁶

¹⁶ SOTOLÁŘ, *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení*, s. 43

Momentálně činnost v oblasti protidrogové politiky na národní úrovni zajišťuje Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky, RVKPP, ustanovená v roce 2002. V téže roce vzniklo i monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti. Úkolem RVKPP je pravidelně předkládat vládě národní strategie protidrogové politiky a akční plány realizace strategií. Dalším útvarem s celostátní působností hrajícím důležitou roli na poli protidrogové politiky je Národní protidrogová centrála, NPC, v jejímž čele stojí plk. Mgr. Jakub Frydrych. Původně byla NPC součástí Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu, od roku 2001 je NPC samostatným útvarem služby kriminální policie. Hlavní činností NPC je odhalování a vyšetřování trestné činnosti související s nedovolenou výrobou a distribucí omamných a psychotropních látek. Vedle toho také spolupracuje s RVKPP na vytváření národních strategií protidrogové politiky a je aktivní v oblasti prevence například tím, že školí školní metodiky prevence, příslušníky Vězeňské služby ČR a pedagogy středních policejních škol, kteří v rámci své výuky přijdou do styku s drogovou problematikou.

3.5 Nevládní organizace

Je zřejmé, že v boji proti drogám je nutná spolupráce vládních úřadů s nevládními organizacemi, které jsou díky svým jednodušším strukturám a formou financování často snáze přístupné ohroženým skupinám a dokážou rychleji reagovat na měnící se potřeby společnosti. Nevládní organizace existují v různých měřítkách od menších skupin dobrovolníků až po velké organizace působící na mezinárodní úrovni. Jednou z největších takových organizací je Mezinárodní komise pro alkohol a závislost na drogách, čítající okol osmdesáti členských zemí. Dalšími mezinárodními nevládními organizacemi jsou například Světová federace léčebných sdružení a Mezinárodní partnerství proti zneužívání omamných látek na pracovišti.

V České republice působí několik nevládních organizací, které se specializují na drogovou problematiku. Jednou z nejznámější je organizace Drop-In, založená v roce 1991 Ivanem Doudou a Jiřím Preslem. Úlohou Drop-In je poskytování péče lidem závislým na nelegálních drogách formou ambulantního kontaktu a poradenství v souladu s přístupy programu harm reduction, jehož snahou je minimalizovat negativní důsledky zneužívání drog, jako jsou např. nebezpečné infekce ohrožující zdraví a život

toxikomanů. Drop-In je také aktivní v oblasti komplexní prevence. Zásadním mezníkem bylo odstartování projektů Streetwork a Mobilstreet, v rámci kterých se pracovníci organizace dostávají do kontaktu s toxikomany přímo v prostředí, kde se drogy užívají, a mají tak možnost bojovat proti nálezám infekcí HIV/AIDS poskytováním materiálu pro bezpečnou aplikaci drog. Dalšími programy poskytovanými organizací Drop-In jsou Centrum metadonové substituce, Centrum pro rodinu a Centrum následné péče. Jednou z největších nevládních organizací v oblasti drogové prevence, péče o uživatele drog a léčbě závislostí působící na území ČR je Sananim. Podobně jako Drop-In i Sananim se specializuje na práci v terénu a poskytování poradenství. Nevládní organizace působící na území Moravy je organizace Podané ruce.

4. Prevence drogové kriminality

Jak již bylo nastíněno výše, prevence drogové kriminality hraje jednu z nejvýznamnějších rolí v boji proti drogové kriminalitě. Náklady vynaložené na preventivní programy jsou bezesporu nižší než náklady nutné pro péči a léčbu závislých, včetně nákladů spojených se soudním řízením a výkonem trestu pachatelů drogové trestné činnosti, nemluvě o sociálních dopadech, které s drogovými závislostmi souvisejí. Vytváření preventivních programů je proto oblastí mezirezortní, do které jsou zapojeny Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo práce a sociálních věcí a Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky.

Prevenici poznáme primární, sekundární a terciární. Zatímco primární prevence se zaměřuje na předcházení negativních jevů, sekundární prevence je namířena na oblasti, kde se již rizikové chování objevilo a svým působením se snaží zabránit vzniku závislosti na droze. Primární prevence spočívá v různých programech pro děti a mládež, do sekundární prevence patří poradenství a léčba. Terciární prevence se specializuje na zmírnění následků rizikového chování a zde se uplatňuje péče o osoby závislé na drogách.

Všeobecně se prevence drogové kriminality realizuje prostřednictvím národní protidrogové strategie, která směřuje své úsilí k dosažení následujících cílů:

- v rámci programů léčby a resocializace vytváří příhodné podmínky pro léčbu drogových závislostí a znovu začlenění vyléčených narkomanů do společnosti,
- v rámci programu harm reduction minimalizuje rizika přenosu nebezpečných infekcí jak mezi uživateli drog, tak ve společnosti,
- v rámci preventivních programů se snaží působit na mladé lidi tak, aby minimalizovala případy možného zneužívání drog a snížila tak poptávku po omamných a psychotropních látkách,

- v rámci represivních programů usiluje o spravedlivé potrestání pachatelů drogových trestných činů s cílem snižovat nabídku na ilegálních drogovém trhu a zajistit tak pořádek ve společnosti.

Výše nastíněné cíle vycházejí z Deklarace Spojených národů o základních principech snižování poptávky po drogách přijaté na Valném shromáždění OSN v červnu roku 1998.

4.1 Programy léčby a resocializace

Klíčem pro úspěšnost léčebných a resocializačních programů je mezioborový přístup a flexibilita takových programů, tedy jejich schopnost reagovat na měnící se potřeby osob závislých na drogách a schopnost přistupovat ke klientům individuálně. Podle Světové zdravotnické organizace patří mezi cíle léčby závislostí: „1) snížení závislosti, 2) snížení nemocnosti a úmrtnosti způsobené nebo spojené s užíváním drog, 3) podpora rozvoje tělesného, duševního a sociálního potenciálu klientů a dosažení plné sociální integrace.“¹⁷ Nutno podotknout, že úspěšnost léčby závislostí na omamných a psychotropních látkách jde ruku v ruce s dobou užívání těchto látek přičemž platí, že čím déle závislost trvá, tím menší je šance na její vyléčení.

V oblasti léčby se od šedesátých let dvacátého století uplatňuje bio-psycho-sociální model, který představuje vzájemnou spolupráci oborů farmakoterapie, psychoterapie a socioterapie při léčbě drogových závislostí. Každý z těchto oborů má své nezastupitelné místo.

Jak bylo zmíněno výše, součástí programu léčby závislostí je farmakoterapie. Závislým osobám jsou podávána farmaka, která jim napomáhají zbavit se závislosti, zmírňují následky drogového zneužívání, popřípadě léčí další nemoci. Použití farmakoterapie je prokazatelně účelné především u závislostí na opioidech a alkoholu. U závislostí na jiných omamných a psychotropních látkách je nutná kombinace farmakoterapie s psychoterapií.

¹⁷ Kalina, *Drogy a drogové závislosti 2*, s. 97

Psychoterapie se obecně dělí na individuální a skupinovou psychoterapii. U individuální psychoterapie je kladen důraz na blízký vztah mezi klientem a terapeutem. Naopak výhodou skupinové psychoterapie jakási dynamika vznikající ve skupině a vytváření mezilidských vztahů jak mezi klienty navzájem, tak mezi jednotlivci a terapeutem. V praxi se většinou v prvních fázích léčby závislostí využívá metod individuální psychoterapie, až pak následuje psychoterapie skupinová. V rámci skupinové terapie se řeší témata jako závislost na droze, abstinenční příznaky, režim a přijetí autority, tzv. self concept, tedy pochopení příběhu konkrétní závislou osobou a uvědomění si své vlastní role včetně vytyčení cílů, fungování vztahů apod. Cílem psychoterapie není působit pouze na konkrétního klienta, tedy na drogově závislou osobu, ale svými postupy v rámci rodinné terapie se snaží působit i na okruh nejbližších lidí hrajících v životě toxikomana důležitou roli. Díky tomu se kvalifikovaný terapeut často dostává do samotné podstaty problému, a to důvodu, proč osoba začala drogy užívat. Mezi nejznámější psychoterapeutické směry patří humanistická psychoterapie, hlubinná a dynamická psychoterapie, kognitivně-behaviorální psychoterapie, rodinná psychoterapie apod.

Zvláštní postavení mají svépomocné programy stojící mimo oficiální péči, jde především o začleňování osob závislých na omamných a psychotropních látkách do skupiny s lidmi se stejným životním příběhem. Jako příklad lze uvést hnutí Anonymních alkoholiků nebo hnutí Anonymních narkomanů.

Klíčovou roli v léčebném procesu má bezesporu sociální rehabilitace, která je také nejrizikovější fází především z toho důvodu, že osoby závislé na drogách většinou nemají vazby na normální společnost, pohybují se mezi jinými narkomany a jediné, čemu se dlouhodobě věnují, je shánění drogy k uspokojení své potřeby. V rámci sociální rehabilitace se osoby užívající drogy začleňují zpět do společnosti, aby tak znovu získali běžné návyky spojené s řádným životem. K sociální rehabilitaci osob závislých na drogách dopomáhají různé pracovní terapie, poradenské služby, tréninkové a vzdělávací programy a v neposlední řadě poskytování pracovních příležitostí v rámci chráněných dílen.

4.2 Programy péče o osoby závislé na omamných a psychotropních látkách

Historicky prvním specializovaným zdravotním zařízením pro osoby závislé na omamných a psychotropních látkách byla léčebna alkoholových závislostí U Apolináře, sídlící v Praze od roku 1948. V dalších letech byla otevřena řada obdobných zařízení v rámci psychiatrických léčeben a vedle ústavní péče vzniklo mnoho ambulantních pracovišť specializujících se jak na alkoholiky, tak na toxikomany. V období před rokem 1989 byla oficiální péče o osoby závislé na omamných a psychotropních látkách ryze v rukou veřejného zdravotnictví. V devadesátých letech se začaly utvářet neziskové a nestátní organizace, které se staly nepostradatelným článkem v systému péče o narkomany a alkoholiky.

Ambulantní péči o osoby závislé na omamných a psychotropních látkách zajišťují terapeutické týmy v rámci AT ambulancí, tedy ambulancí pro léčbu alkoholismu a jiných toxikomanií, kde je možné i anonymní vyšetření. Ústavní péče se realizuje v rámci detoxikačních jednotek a psychiatrických léčeben. Mezičlánek mezi ambulantní a ústavní péčí jsou denní stacionáře poskytující své služby pouze přes den. Klienti zde tráví minimálně dvacet pět hodin týdně a v rámci strukturovaného programu dodržují režim a určitá pravidla.

Mezi programy péče o osoby závislé na omamných a psychotropních látkách patří terénní programy, které staví na základech Harm Reduction, ochrany zdraví veřejnosti a nízkoprahového přístupu. Terénní programy tedy spočívají v systematickém poskytování sociálních služeb v potřebném čase a na potřebném místě, které vede ke snížení rizik spojených s užíváním drog, jako jsou šíření HIV/AIDS, hepatitidy typu B a C, úmrtí spojená s předávkováním omamnou nebo psychotropní látkou, drogová kriminalita apod. Poskytovateli takových služeb jsou nízkoprahová zařízení, která upřednostňují principy svobody a diskrétnosti a díky tomu tak navazují kontakt s toxikomany, kteří by jinak péči nevyhledali. Smyslem terénních programů je dostat se do cílové skupiny, navázat kontakt, vybudovat důvěrný vztah mezi pracovníkem a klientem, poskytovat poradenské a zdravotní služby a svým působením motivovat uživatele drog k léčbě svých závislostí. Terénní programy často využívají služeb

bývalých narkomanů nebo stabilizovaných uživatelů drog v případech, kdy možnost navázání kontaktu s cílovou skupinou prostřednictvím profesionálního pracovníka je omezená. Jedná se především o případy, kdy cílovou skupinou jsou narkomani z uzavřené drogové scény.

Mezi aktivity pracovníků terénních programů patří především vyměňování injekčních jehel, poskytování informací například o závislostech, rizicích a důsledcích užívání drog, o jejich účincích apod. Dále se pracovníci terénních programů zaměřují na poskytování sociálního a zdravotního poradenství a v neposlední řadě se věnují sběru dat v oblasti drogové scény. Preventivní programy typu výměna injekčního materiálu napomáhají jak k omezení šíření infekčních onemocnění, tak i zjednodušují přístup pracovníků ke komunitě uživatelů drog. Nutno podotknout, že práce terénního pracovníka je zdlouhavá a namáhavá, samotnému poskytování služeb předchází týdny strávené mapováním terénu, seznamováním se s cílovou skupinou a snahou získat její důvěru.

Zvláštní zřetel v oblasti programů péče je kladen na děti a mladistvé, etnické minority, závislé matky s dětmi, trestně stíhané klienty a klienty ve výkonu trestu.

4.3 Programy prevence

V oblasti drogové prevence je kladen důraz především na programy primární prevence, tedy předcházení rizikovému chování u dětí a mládeže a zabránění užívání drog. Důležitost prevence ukazuje fakt, že s preventivními programy se setkávají už děti předškolního věku navštěvující mateřské školky. Programy spočívají v minimalizaci rizikových faktorů, kterými mohou být charakter jedince, jeho schopnost poprat se s tlakem vrstevníků, nízkým sebevědomím, stresem, nudou apod. Primární prevence využívá poznatky a postupy oborů psychologie, sociologie, pedagogiky a reklamy a jako pilíře preventivních programů stanovila snížení poptávky po drogách, poskytování dostatečných informací vedoucích k drogovému uvědomění, přesvědčení společnosti, že užívání drog není normální, rozvíjení sebeúcty a uvědomění si zodpovědnosti za vlastní život a zdraví.

Programy primární prevence jsou namířeny jak na primární cílovou skupinu, která představuje děti a mládež, tak na sekundární cílovou skupinu, tedy osoby, které cílovou skupinu vychovávají a mají tak vliv na utváření hodnot a životních postojů. Primární prevence je tedy úzce spjata s věkem a prostředím, ve kterém se cílové skupiny pohybují, jde především o rodinu, školu a prostředí mimoškolních aktivit, popřípadě práce a aktivity volného času.

Rodina je základním stavebním kamenem prevence. Pokud budou rodiče dostatečně informováni o drogové problematice, mohou u svých dětí včas rozpoznat rizikové faktory, které vedou ke zneužívání drog. Vedle výchovy v rámci rodiny jsou vhodným prostředím pro prohlubování prevence beze sporu školy a školská zařízení. Dalšími důležitými prvky v oblasti prevence jsou osoby působící na primární cílovou skupinu v rámci mimoškolních aktivit. Mohou to být sportovní trenéři, vedoucí zájmových kroužků apod. V rámci tzv. peer programů jsou proškolení osoby přibližně ve stejném věku osob z cílové skupiny. Jedná se o dlouhodobé programy, v rámci kterých dobrovolníci projdou náročným tréninkem, po kterém jsou připravení pozitivně působit na své vrstevníky a docílit tak snížení poptávky po drogách.

Programy primární prevence se liší co do velikosti cílových skupin. Existují programy namířené na velké cílové skupiny, které využívají různé kampaně ke snížení drogové poptávky. Další formou primárních programů je působení na středně velké cílové skupiny, kterými mohou být například děti školou povinné, středoškoláci nebo obyvatelé určitých vytipovaných oblastí. V těchto případech se jedná o dlouhodobou systematickou práci, která se realizuje skrze média a vydávání odborných publikací s drogovou tematikou. Preventivní programy se ale uplatňují i na malé cílové skupiny, jako jsou například žáci konkrétních stupňů základní či střední školy. Tyto formy preventivních programů se realizují prostřednictvím přednášek a besed, pořádaných ve školách nebo jiných prostorech k tomu vhodných, nebo v rámci komponovaných pořadů, kdy jsou diskuze o drogové problematice okořeněny koncertem či dokumentární nebo filmovou projekcí.

Služby v oblasti primární prevence jsou poskytovány specializovanými instituty zabývající se prevencí, o jejichž aktivitách bude zmíněno níže. Pro úspěšnost takových programů je nezbytná schopnost efektivní komunikace pedagogů. Ivan Skalík dále

uvádí: „Efektivní preventivní výchova by měla vycházet ze znalostí farmakologie, sociologie, psychologie, výživy, fyziologie, epidemiologie, kriminologie a medicíny.“¹⁸

4.3.1 Úloha Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

V oblasti prevence má Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, MŠMT, nepostradatelnou roli. V rámci financování každoročně vyčleňuje nemalé peníze na programy primární prevence, zabezpečuje informační systém, řídí činnost krajských školských koordinátorů prevence a v rámci svých aktivit spolupracuje s ostatnímu rezorty, úřady a instituty, které jsou do oblasti prevence zainteresovány.

Pro rok 2012 byla MŠMT schválena celá řada projektů v oblasti prevence, jako příklad je možné uvést Buď IN, Interaktivní projektové vyučování ve skupině, Škola bez drog a násilí, Zvyšování kompetencí učitele pro pomoc při osvojení pozitivního a rozvoje osobnosti, při tvorbě sociálního klimatu ve třídě, Primárka, aneb Program primární prevence I., Prevence pro školy 2011, Nebojím se říkat NE!, Programy specifické primární prevence pro žáky 5. - 9. ročníku, Dlouhodobý preventivní program „Buď OK“, apod. Na financování zmiňovaných preventivních programů se podílí MŠMT v rámci dotačního programu pro oblast prevence na období 2010 – 2012. Dalším zajímavým projektem je organizování víkendových pobytů pro žáky základních škol s poruchami chování a jejich rodiče, v rámci kterých je kladen důraz na participaci rodičů v oblasti primární prevence.

MŠMT své cíle a strategie drogové prevence shrnulo v Metodickém pokynu k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních.

Citovaný metodický pokyn „a) vymezuje terminologii a začlenění prevence do školního vzdělávacího programu, b) popisuje jednotlivé instituce v systému prevence a úlohu pedagogického pracovníka, c) definuje minimální preventivní program, d)

¹⁸ Kalina, *Drogy a drogové závislosti 2*, s.288

doporučuje postupy škol a školských zařízení při výskytu vybraných rizikových forem chování dětí a mládeže.“¹⁹

4.3.2 Úloha krajských úřadů

Krajské úřady, KÚ, řídí činnost institucí v rámci prevence a kontrolují, zda jsou cíle a strategie v oblasti prevence naplňovány. KÚ jsou zřizovateli pedagogicko-psychologických poraden, vytváří systém školení pro pedagogy v oblasti prevence, náplní jejich práce je i kontrola plnění Minimálních preventivních programů jednotlivých škol a v neposlední řadě se v rámci svých rozpočtů podílejí na financování preventivních programů. Za podpory Krajského úřadu ve Zlíně byly zrealizovány mnohé preventivní programy. Pro příklad uvádíme projekty Pomáháme dětem, Prevence kriminality romských dětí a mládeže, Signál v tísni, Centrum Archa, Výchova mládeže v dlouhodobých projektech, apod.

Mezi další činnosti KÚ patří výběr vhodných pracovníků pro funkci krajského školského koordinátora prevence. Krajsští školští koordinátoři prevence společně s protidrogovými koordinátory a koordinátory prevence kriminality vytváří programy prevence v rámci kraje svého působení, dále spolupracují s metodiky prevence, kteří působí v pedagogicko-psychologických poradnách, a v rámci svých poradenských aktivit pomáhají realizovat preventivní programy. Mezi povinnosti koordinátorů prevence patří i kontrola plnění Minimálních preventivních programů a jejich hodnocení.

Ve Zlínském kraji funguje krajský protidrogový koordinátor v rámci odboru Kanceláře hejtmána, jehož pracovní náplní je prevence kriminality a sociálně patologického chování. Mezioborová spolupráce v oblasti protidrogové politiky vyústila v roce 2009 ustanovením Komise Rady Zlínského kraje pro protidrogovou prevenci a prevenci kriminality.

¹⁹ Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízení, č. j. 20 006/2007-51

4.3.3 Úloha obcí

Úkolem obecních zastupitelstev v oblasti prevence je vytvářet vhodné podmínky pro realizaci preventivních programů ve školách a školských zařízeních především tím, že na uskutečňování protidrogové politiky poskytují finance ze svých rozpočtů, dále mohou získat další finanční prostředky z fondů EU.

Například obec Bojkovice v rámci podpory programů prevence poskytlo prostory pro zřízení mateřského a rodinného centra Nebojsa, jehož hlavním cílem je posílení funkce rodiny při výchově ke zdravému a plnohodnotnému životu.

4.3.4 Úloha škol

Na základě Metodického pokynu k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních jsou školy povinny do svých vzdělávacích programů a osnov včlenit i prevenci sociálně patologických jevů. Součástí vzdělávacích programů jsou tak i Školní preventivní programy. Oblast drogové prevence je tedy žákům a studentům přednášena v rámci běžných předmětů, jako jsou občanská nauka, rodinná výchova, biologie apod. Mimo běžné výuky se prevence realizuje prostřednictvím besed a přednášek s odborníky v oblasti drogové prevence působících v pedagogicko-psychologických poradnách, neziskových organizacích a občanských sdružení, dále prostřednictvím otevřené výuky, kdy jsou žáci a studenti vedeni k prohlubování svých komunikačních dovedností a spolupráce s ostatními žáky a studenty v rámci her. Školy také pořádají různá soustředění a výlety, které jsou zaměřeny na budování kolektivu a podpory zdravého životního stylu bez omamných a psychotropních látek.

Povinností všech základních a středních škol v ČR je také sestavení Minimálního preventivního programu, který je předmětem kontroly ze strany České školní inspekce. Při sestavování Minimálního preventivního programu spolupracují všichni pedagogové, kteří na škole působí. V rámci preventivních aktivit ve školách fungují školní metodici prevence, kteří mají za úlohu mimo jiné poradenskou činnost v oblasti drogové prevence a kontrolují dodržování Minimálního preventivního programu.

Do prevence drogové kriminality se každoročně investují nemalé finance z rozpočtů jak státních, tak z obecních či z rozpočtů Krajských úřadů. Každá škola má svého metodika prevence, na krajské úrovni fungují protidrogoví koordinátoři. Přesto jsme prostřednictvím rádií, televize a denního tisku neustále informováni o nových případech pěstíren konopí či varen pervitinu, o dopravních nehodách způsobených pod vlivem omamných a psychotropních látek a jiných trestných činech v souvislosti s užíváním drog, až se zdá, že užívání drog a trestná činnost s ním spojená je naprosto normální součástí našich životů. Je situace opravdu tak vážná, nebo se jedná o bublinu nafouknutou novináři pachtícími se po senzaci? Je skutečně nutné vynakládat takové úsilí a peníze do boje proti drogové kriminalitě?

Praktická část

Praktická část bakalářské práce ve svých kapitolách shrnuje metodologická východiska, analýzu dat a konečně závěry, které z průzkumu vyplývají.

5. Metodologická východiska

V kapitole věnující se metodologickým východiskům jsou blíže popsány cíle projektu, použitá metoda, harmonogram a způsob, jakým byla data získána.

5.1 Cíle průzkumu

Cílem praktické části bakalářské práce je zjistit, jakým způsobem se vyvíjelo páchaní trestné činnosti pod vlivem omamných a psychotropních látek v období od roku 1994 do roku 2011. Další zkoumanou oblastí byl podíl trestných činů spáchaných pod vlivem těchto látek k celkové trestné činnosti za jednotlivé roky. Při porovnávání informací jsme vycházeli ze statistických údajů Policejního prezidia a zaměřili jsme se jak na celkovou kriminalitu páchanou v rámci České republiky, tak na kriminalitu spáchanou na území Zlínského kraje. Důvodem pro výběr takového tématu byla touha zjistit, zda náš úsudek, že drogy jsou v našem kraji lehce dostupné a konzumaci drog podléhá stále více mladých lidí, je pravdivý.

Vedle vývoje kriminality nás dále zajímá, zda nemalé finanční prostředky vynaložené na preventivní programy z oblasti boje proti drogám přinášejí své ovoce. Pokud by tomu tak skutečně bylo, vývoj trestných činů spáchaných na omamných a psychotropních látkách by měl spíše klesající tendenci, což by odporovalo našemu předpokladu.

Jak již bylo výše zmíněno, na základě informací masmedií a pozorování okolí jsme usoudili, že počet uživatelů drog ve Zlínském kraji stoupá. Dle našeho názoru se přitom nejedná pouze o počty uživatelů lehkých drog, nýbrž i o počty narkomanů, kteří pravidelně požívají tvrdé drogy, v našich zeměpisných šířkách se jedná především o tolik oblíbený pervitin. Zjistit přesné informace, o kolik stoupl počet uživatelů drog ve Zlínském kraji v porovnání se předcházejícími roky, je nemožné. Nicméně tam, kde

roste počet uživatelů, roste i počet osob závislých na omamných a psychotropních látkách, tudíž i kriminalita vyplývající z potřeby sehnat si drogu za každou cenu by měla růst. Z tohoto důvodu jsme se rozhodli o podrobnou analýzu dat ze statistických výkazů kriminality, abychom zjistili, jestli statistické údaje potvrdí naši domněnku.

5.2 Metodika

V praktické části bakalářské práce byla použita metoda sekundární analýzy dat, na základě které byly zpracovány statistické výkazy kriminality Policejního prezidia. Zaměřili jsme se na trestnou činnost spáchanou mezi léty 1994 a 2011 na území celé České republiky a na území Zlínského kraje. Zpracované údaje byly následně shrnuty v tabulkách a grafech.

5.3 Harmonogram

V přípravné fázi byl sestaven plán průzkumu, který vypadal následovně:

- návštěva kriminální policie – sběr dat ze statistických údajů Policejního prezidia,
- konzultace ohledně dotazů ke statistických údajům,
- studium statistických výkazů, porovnávání dat za jednotlivé roky, vytváření vlastních tabulek a grafů,
- vyhodnocení zpracovaných dat.

5.4 Sběr dat

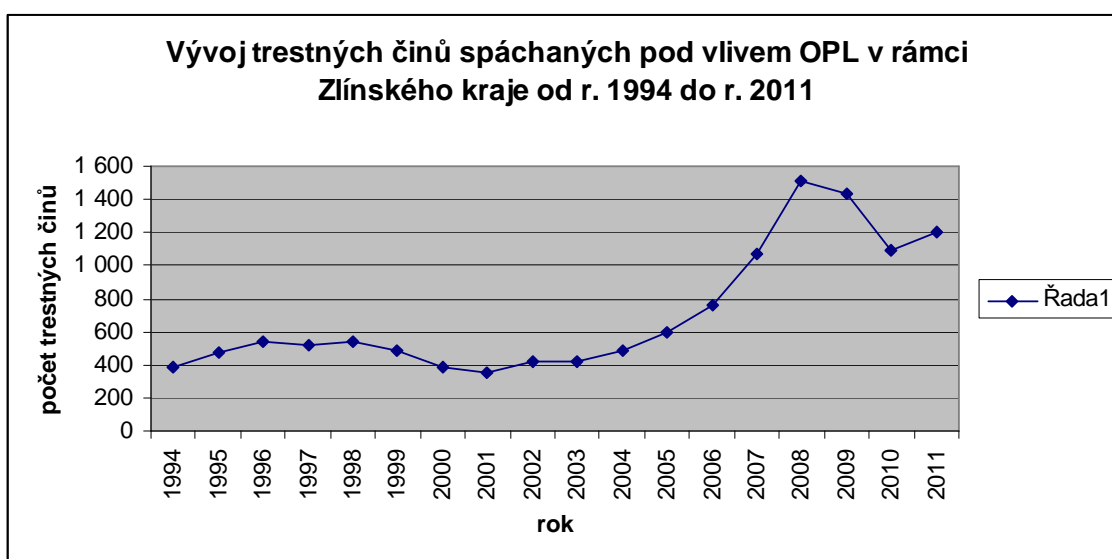
V rámci realizační fáze proběhlo několik návštěv útvaru kriminální policie ČR, kde byla získána potřebná data k průzkumu. Následovalo studium dat ze statistických výkazů kriminality od roku 1994 do roku 2011 a nejasnosti byly prokonzultovány s vyšetřovatelem kriminální policie.

6. Analýza výsledků průzkumu

V kapitole věnující se rozboru výsledků průzkumu byly pro upřesnění a dokreslení informací použity grafy a tabulky s komentáři.

6.1 Drogová kriminalita v rámci Zlínského kraje

Graf 1 Vývoj trestných činů spáchaných pod vlivem OPL ve Zlínském kraji od r. 1994 do r. 2011

Komentář

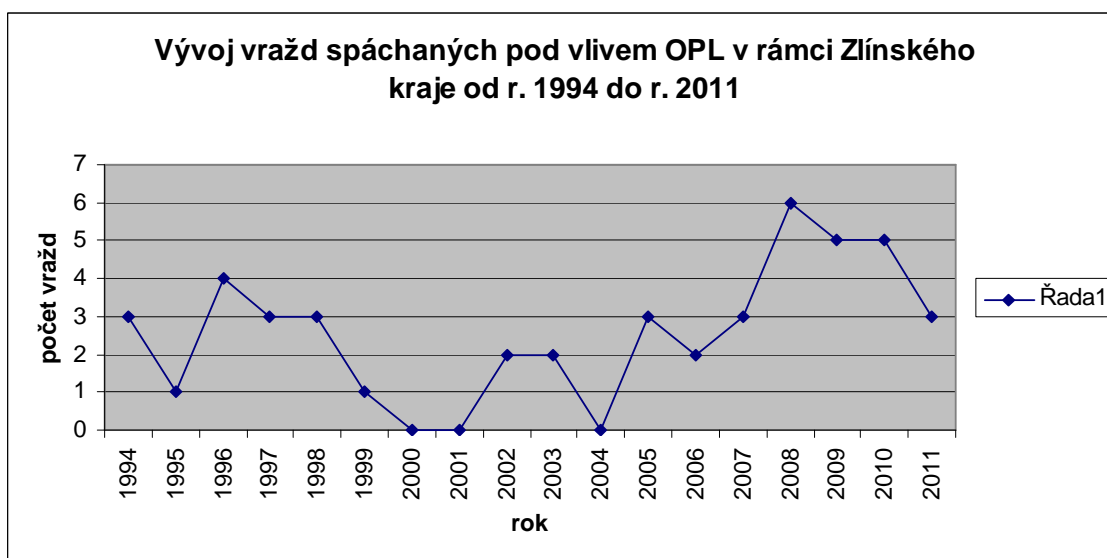
Z dat zpracovaných na základě statistických údajů Policejního prezidia vyplývá, že celkový počet trestných činů spáchaných pod vlivem omamných a psychotropních látek (OPL) na území Zlínského kraje měl mezi léty 1994 až 2011 stoupající tendenci. Zatímco do roku 2005 počty trestných činů spáchaných pod vlivem OPL za jednotlivé roky nepřevyšovaly 600, od roku 2007 se počty těchto činů přehouply přes 1000. Rok 2008 byl zatím rekordním co do počtu trestných činů spáchaných na OPL policejní útvary během tohoto roku zaznamenaly celkem 1517 trestných činů. Rozdíl mezi celkovým počtem trestných činů spáchaných pod vlivem OPL v roce 1994 a 2011 je 819. Údaje pro rok 2011 tak vykazují nárůst trestných činů spáchaných pod vlivem OPL o 219, 57 % oproti roku 1994.

Nejvyšší podíl v celkové drogové kriminalitě v rámci Zlínského kraje ve sledovaném období měly majetkové trestné činy, což je logické. Užívání drog je

záležitostí finančně velmi náročnou a jak bylo nastíněno v kapitole věnující se rizikům užívání drog, aktivity drogově závislých se často zužují jen na obstarávání peněz na koupi drogy. Pro získání peněz legální cestou, je vyžadován řád, čehož drogově závislí nejsou schopni, proto hledají jiné, pro ně jednodušší způsoby obstarání financí, tedy krádeže. Nejmenší podíl příslušel mravnostním trestním činům.

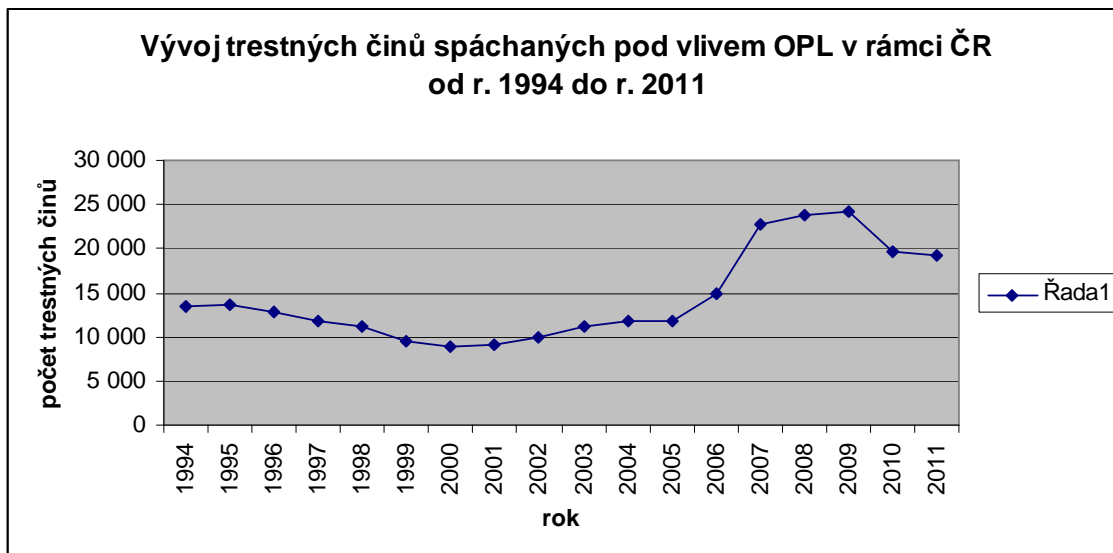
Zajímavý vývoj byl zaznamenán u vražd spáchaných pod vlivem OPL, který je znázorněn v následujícím grafu.

Graf 2 Vývoj vražd spáchaných po vlivem OPL ve Zlínském kraji od r. 1994 do r. 2011

6.2 Drogová kriminalita v rámci ČR

Graf 3 Vývoj trestných činů spáchaných pod vlivem OPL v ČR od r. 1994 do r. 2011

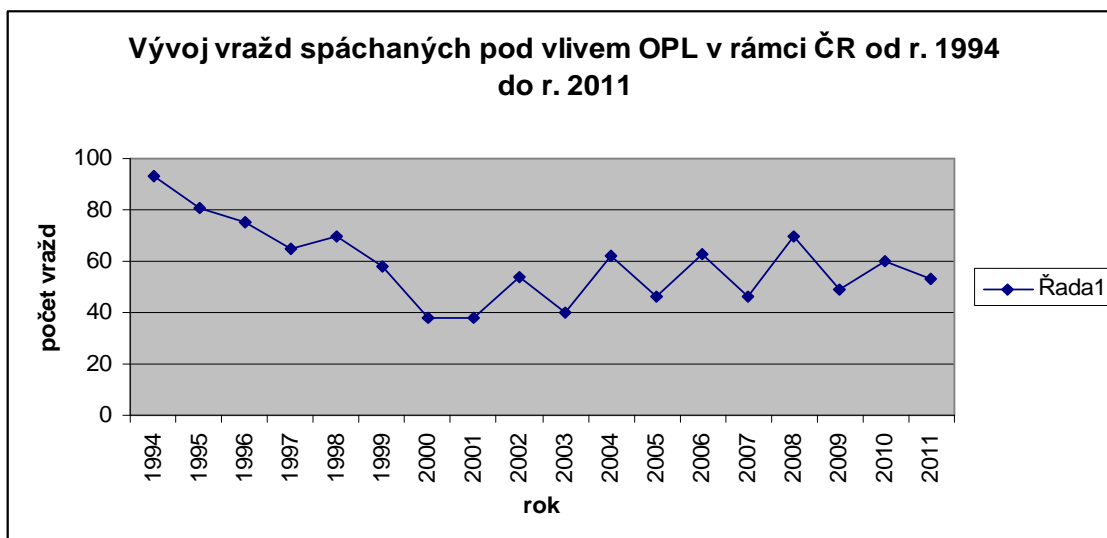
Komentář

Co se týká vývoje drogové kriminality v rámci celé České republiky, situace není tak kritická jako ve Zlínském kraji. Ovšem počet trestných činů spáchaných na OPL měl také spíše stoupající charakter. Až na výjimky, představující období mezi léty 1999 až 2002, celkový počet trestných činů spáchaných na OPL pro jednotlivé roky nespádl pod hranici 10 000. V období mezi léty 2007 až 2009 byly počty trestných činů pod vlivem dokonce nad 20 000. Rekord padl v roce 2009, kdy bylo spácháno celkem 24 177 trestných činů pod vlivem OPL. Rozdíl mezi počtem trestných činů spáchaných pod vlivem OPL během roku 1994 a 2011 je 5 958. Vyjádřeno v procentech se jedná o nárůst o 44,62 %.

Stejně jako ve Zlínské kraji měly nejvyšší podíl z celkové drogové trestné činnosti v rámci ČR majetkové trestné činy, nejnižší pak mravnostní trestné činy.

Vývoj vražd spáchaných na OPL ve sledovaném období znázorňuje následující graf.

Graf 4 Vývoj vražd spáchaných pod vlivem OPL v ČR od r. 1994 do r. 2011

Podíl jednotlivých trestných činů spáchaných ve sledovaném období je detailně popsán v následujících tabulkách.

V roce 1994 bylo na území ČR spácháno 372 427 trestných činů, z toho 13 352 pod vlivem OPL. Na území Zlínského kraje bylo spácháno celkem 8 992 trestných činů, z toho 387 pod vlivem OPL.

Tabulka 1 Přehled trestných činů spáchaných v roce 1994

1994		
ČR	celkem	pod vlivem
vraždy	286	93
ostatní násilné trestné činy	19 891	4 106
mravnostní trestné činy	2 240	258
krádeže vloupáním	111 914	2 061
krádeže prosté	168 844	2 291
ostatní majetkové trestné činy	19 594	579
ostatní	49 658	3 964
Zlínský kraj	celkem	pod vlivem
vraždy	9	3
ostatní násilné trestné činy	531	98
mravnostní trestné činy	56	7
krádeže vloupáním	2 379	32
krádeže prosté	3 967	46
ostatní majetkové trestné činy	525	12
ostatní	1 525	189

V roce 1995 bylo na území ČR spácháno 375 628 trestných činů, z toho 13 610 pod vlivem OPL. Na území Zlínské kraje bylo spácháno celkem 9 798 trestných činů, z toho 479 pod vlivem OPL.

Tabulka 2 Přehled trestných činů spáchaných v roce 1995

1995		
ČR	celkem	pod vlivem
vraždy	277	81
ostatní násilné trestné činy	21 435	4 214
mravnostní trestné činy	2 457	233
krádeže vloupáním	100 098	1 699
krádeže prosté	167 149	1 999
ostatní majetkové trestné činy	21 755	678
ostatní	62 457	4 706
Zlínský kraj	celkem	pod vlivem
vraždy	5	1
ostatní násilné trestné činy	543	122
mravnostní trestné činy	52	6
krádeže vloupáním	2 352	46
krádeže prosté	4 259	48
ostatní majetkové trestné činy	676	26
ostatní	1 911	230

V roce 1996 bylo na území ČR spácháno 394 267 trestných činů, z toho 12 803 pod vlivem OPL. Na území Zlínské kraje bylo spácháno celkem 9 476 trestných činů, z toho 539 pod vlivem OPL.

Tabulka 3 Přehled trestných činů spáchaných v roce 1996

1996		
ČR	celkem	pod vlivem
vraždy	267	75
ostatní násilné trestné činy	22 558	4 025
mravnostní trestné činy	2 484	218
krádeže vloupáním	98 472	1 301
krádeže prosté	175 925	1 888
ostatní majetkové trestné činy	27 330	795
ostatní	67 231	4 501
Zlínský kraj	celkem	pod vlivem
vraždy	11	4
ostatní násilné trestné činy	554	115
mravnostní trestné činy	40	5
krádeže vloupáním	2 145	46
krádeže prosté	3 960	91
ostatní majetkové trestné činy	608	21
ostatní	2 158	257

V roce 1997 bylo na území ČR spácháno 403 654 trestných činů, z toho 11 877 pod vlivem OPL. Na území Zlínské kraje bylo spácháno celkem 9 488 trestných činů, z toho 516 pod vlivem OPL.

Tabulka 4 Přehled trestných činů spáchaných v roce 1997

1997		
ČR	celkem	pod vlivem
vraždy	291	65
ostatní násilné trestné činy	22 932	3 761
mravnostní trestné činy	2 000	176
krádeže vloupáním	94 603	1 017
krádeže prosté	181 209	1 619
ostatní majetkové trestné činy	28 227	681
ostatní	74 392	4 558
Zlínský kraj	celkem	pod vlivem
vraždy	8	3
ostatní násilné trestné činy	590	120
mravnostní trestné činy	41	1
krádeže vloupáním	1 933	32
krádeže prosté	3 510	48
ostatní majetkové trestné činy	709	15
ostatní	2 697	297

V roce 1998 bylo na území ČR spácháno 425 930 trestných činů, z toho 11 168 pod vlivem OPL. Na území Zlínské kraje bylo spácháno celkem 9 547 trestných činů, z toho 546 pod vlivem OPL.

Tabulka 5 Přehled trestných činů spáchaných v roce 1998

1998		
ČR	celkem	pod vlivem
vraždy	313	70
ostatní násilné trestné činy	23 151	3 715
mravnostní trestné činy	2 771	168
krádeže vloupáním	92 029	821
krádeže prosté	189 926	1 408
ostatní majetkové trestné činy	32 294	675
ostatní	85 446	4 311
Zlínský kraj	celkem	pod vlivem
vraždy	5	3
ostatní násilné trestné činy	546	172
mravnostní trestné činy	39	3
krádeže vloupáním	1 929	28
krádeže prosté	3 504	36
ostatní majetkové trestné činy	758	20
ostatní	2 766	284

V roce 1999 bylo na území ČR spácháno 426 626 trestných činů, z toho 9 470 pod vlivem OPL. Na území Zlínské kraje bylo spácháno celkem 9 512 trestných činů, z toho 483 pod vlivem OPL.

Tabulka 6 Přehled trestných činů spáchaných v roce 1999

1999		
ČR	celkem	pod vlivem
vraždy	265	58
ostatní násilné trestné činy	22 963	3 216
mravnostní trestné činy	2 239	149
krádeže vloupáním	85 631	590
krádeže prosté	184 341	1 124
ostatní majetkové trestné činy	36 379	639
ostatní	94 808	3 694
Zlínský kraj	celkem	pod vlivem
vraždy	6	1
ostatní násilné trestné činy	571	162
mravnostní trestné činy	40	3
krádeže vloupáním	1 683	13
krádeže prosté	3 417	29
ostatní majetkové trestné činy	845	41
ostatní	2 950	234

V roce 2000 bylo na území ČR spácháno 391 469 trestných činů, z toho 8 866 pod vlivem OPL. Na území Zlínské kraje bylo spácháno celkem 9 327 trestných činů, z toho 382 pod vlivem OPL.

Tabulka 7 Přehled trestných činů spáchaných v roce 2000

2000		
ČR	celkem	pod vlivem
vraždy	279	38
ostatní násilné trestné činy	21 717	3 160
mravnostní trestné činy	1 856	103
krádeže vloupáním	74 231	462
krádeže prosté	178 964	982
ostatní majetkové trestné činy	31 100	646
ostatní	83 322	3 475
Zlínský kraj	celkem	pod vlivem
vraždy	12	0
ostatní násilné trestné činy	536	116
mravnostní trestné činy	35	4
krádeže vloupáním	1 694	7
krádeže prosté	3 377	15
ostatní majetkové trestné činy	778	29
ostatní	2 895	211

V roce 2001 bylo na území ČR spácháno 358 577 trestných činů, z toho 9 184 pod vlivem OPL. Na území Zlínského kraje bylo spácháno celkem 8 933 trestných činů, z toho 353 pod vlivem OPL.

Tabulka 8 Přehled trestných činů spáchaných v roce 2001

2001		
ČR	celkem	pod vlivem
vraždy	234	38
ostatní násilné trestné činy	21 475	3 333
mravnostní trestné činy	1 955	116
krádeže vloupáním	63 167	430
krádeže prosté	164 638	1 046
ostatní majetkové trestné činy	28 092	622
ostatní	79 016	3 599
Zlínský kraj	celkem	pod vlivem
vraždy	8	0
ostatní násilné trestné činy	541	136
mravnostní trestné činy	54	2
krádeže vloupáním	1 469	10
krádeže prosté	3 183	20
ostatní majetkové trestné činy	622	20
ostatní	3 056	165

V roce 2002 bylo na území ČR spácháno 372 341 trestných činů, z toho 9 840 pod vlivem OPL. Na území Zlínského kraje bylo spácháno celkem 8 715 trestných činů, z toho 415 pod vlivem OPL.

Tabulka 9 Přehled trestných činů spáchaných v roce 2002

2002		
ČR	celkem	pod vlivem
vraždy	234	54
ostatní násilné trestné činy	23 321	3 078
mravnostní trestné činy	2 046	135
krádeže vloupáním	72 040	609
krádeže prosté	164 631	1 254
ostatní majetkové trestné činy	19 637	359
ostatní	90 432	4 351
Zlínský kraj	celkem	pod vlivem
vraždy	6	2
ostatní násilné trestné činy	516	105
mravnostní trestné činy	34	3
krádeže vloupáním	1 748	15
krádeže prosté	2 915	28
ostatní majetkové trestné činy	498	9
ostatní	2 998	253

V roce 2003 bylo na území ČR spácháno 357 740 trestných činů, z toho 11 082 pod vlivem OPL. Na území Zlínské kraje bylo spácháno celkem 7 754 trestných činů, z toho 414 pod vlivem OPL.

Tabulka 10 Přehled trestných činů spáchaných v roce 2003

2003		
ČR	celkem	pod vlivem
vraždy	232	40
ostatní násilné trestné činy	22 126	3 220
mravnostní trestné činy	1 898	135
krádeže vloupáním	68 901	712
krádeže prosté	166 654	1 634
ostatní majetkové trestné činy	17 817	403
ostatní	80 112	4 938
Zlínský kraj	celkem	pod vlivem
vraždy	8	2
ostatní násilné trestné činy	440	112
mravnostní trestné činy	45	11
krádeže vloupáním	1 507	17
krádeže prosté	2 703	49
ostatní majetkové trestné činy	376	17
ostatní	2 675	206

V roce 2004 bylo na území ČR spácháno 351 629 trestných činů, z toho 11 732 pod vlivem OPL. Na území Zlínské kraje bylo spácháno celkem 7 855 trestných činů, z toho 487 pod vlivem OPL.

Tabulka 11 Přehled trestných činů spáchaných v roce 2004

2004		
ČR	celkem	pod vlivem
vraždy	227	62
ostatní násilné trestné činy	23 352	3 542
mravnostní trestné činy	1 909	148
krádeže vloupáním	64 695	667
krádeže prosté	162 139	1 493
ostatní majetkové trestné činy	16 974	429
ostatní	82 333	5 391
Zlínský kraj	celkem	pod vlivem
vraždy	4	0
ostatní násilné trestné činy	580	141
mravnostní trestné činy	42	5
krádeže vloupáním	1 346	11
krádeže prosté	2 855	70
ostatní majetkové trestné činy	441	11
ostatní	2 587	249

V roce 2005 bylo na území ČR spácháno 344 060 trestných činů, z toho 11 802 pod vlivem OPL. Na území Zlínské kraje bylo spácháno celkem 7 360 trestných činů, z toho 600 pod vlivem OPL.

Tabulka 12 Přehled trestných činů spáchaných v roce 2005

2005		
ČR	celkem	pod vlivem
vraždy	186	46
ostatní násilné trestné činy	21 498	3 338
mravnostní trestné činy	1 849	124
krádeže vloupáním	57 956	616
krádeže prosté	154 124	1 546
ostatní majetkové trestné činy	17 199	458
ostatní	91 248	5 674
Zlínský kraj	celkem	pod vlivem
vraždy	11	3
ostatní násilné trestné činy	520	181
mravnostní trestné činy	27	6
krádeže vloupáním	1 164	23
krádeže prosté	2 573	65
ostatní majetkové trestné činy	453	23
ostatní	2 612	299

V roce 2006 bylo na území ČR spácháno 366 446 trestných činů, z toho 14 810 pod vlivem OPL. Na území Zlínské kraje bylo spácháno celkem 7 287 trestných činů, z toho 764 pod vlivem OPL.

Tabulka 13 Přehled trestných činů spáchaných v roce 2006

2006		
ČR	celkem	pod vlivem
vraždy	231	63
ostatní násilné trestné činy	18 940	3 035
mravnostní trestné činy	1 615	117
krádeže vloupáním	53 503	498
krádeže prosté	151 136	1 428
ostatní majetkové trestné činy	17 068	491
ostatní	93 953	9 178
Zlínský kraj	celkem	pod vlivem
vraždy	6	2
ostatní násilné trestné činy	473	168
mravnostní trestné činy	34	6
krádeže vloupáním	1 091	11
krádeže prosté	2 621	67
ostatní majetkové trestné činy	407	26
ostatní	2 655	484

V roce 2007 bylo na území ČR spácháno 357 391 trestných činů, z toho 22 823 pod vlivem OPL. Na území Zlínské kraje bylo spácháno celkem 8 008 trestných činů, z toho 1 068 pod vlivem OPL.

Tabulka 14 Přehled trestných činů spáchaných v roce 2007

2007		
ČR	celkem	pod vlivem
vraždy	196	46
ostatní násilné trestné činy	19 355	2 847
mravnostní trestné činy	1 689	136
krádeže vloupáním	54 925	430
krádeže prosté	154 207	1 276
ostatní majetkové trestné činy	19 134	426
ostatní	107 885	17 662
Zlínský kraj	celkem	pod vlivem
vraždy	6	3
ostatní násilné trestné činy	440	145
mravnostní trestné činy	47	8
krádeže vloupáním	1 229	14
krádeže prosté	2 453	49
ostatní majetkové trestné činy	473	22
ostatní	3 360	827

V roce 2008 bylo na území ČR spácháno 343 799 trestných činů, z toho 23 845 pod vlivem OPL. Na území Zlínské kraje bylo spácháno celkem 10 395 trestných činů, z toho 1 517 pod vlivem OPL.

Tabulka 15 Přehled trestných činů spáchaných v roce 2008

2008		
ČR	celkem	pod vlivem
vraždy	202	70
ostatní násilné trestné činy	17 673	2 332
mravnostní trestné činy	1 680	133
krádeže vloupáním	53 381	320
krádeže prosté	147 292	1 058
ostatní majetkové trestné činy	18 674	453
ostatní	104 897	19 479
Zlínský kraj	celkem	pod vlivem
vraždy	9	6
ostatní násilné trestné činy	544	136
mravnostní trestné činy	55	7
krádeže vloupáním	1 679	19
krádeže prosté	3 074	75
ostatní majetkové trestné činy	636	30
ostatní	4 398	1 244

V roce 2009 bylo na území ČR spácháno 332 829 trestných činů, z toho 24 177 pod vlivem OPL. Na území Zlínské kraje bylo spácháno celkem 10 044 trestných činů, z toho 1 430 pod vlivem OPL.

Tabulka 16 Přehled trestných činů spáchaných v roce 2009

2009		
ČR	celkem	pod vlivem
vraždy	181	49
ostatní násilné trestné činy	16 706	2 172
mravnostní trestné činy	1 730	107
krádeže vloupáním	54 848	354
krádeže prosté	138 369	975
ostatní majetkové trestné činy	18 951	486
ostatní	102 044	20 034
Zlínský kraj	celkem	pod vlivem
vraždy	10	5
ostatní násilné trestné činy	558	146
mravnostní trestné činy	65	6
krádeže vloupáním	1 675	36
krádeže prosté	2 779	69
ostatní majetkové trestné činy	618	37
ostatní	4 339	1 131

V roce 2010 bylo na území ČR spácháno 313 387 trestných činů, z toho 19 567 pod vlivem OPL. Na území Zlínské kraje bylo spácháno celkem 9 430 trestných činů, z toho 1 094 pod vlivem OPL.

Tabulka 17 Přehled trestných činů spáchaných v roce 2010

2010		
ČR	celkem	pod vlivem
vraždy	173	60
ostatní násilné trestné činy	17 900	2 142
mravnostní trestné činy	1 811	103
krádeže vloupáním	58 758	330
krádeže prosté	126 311	730
ostatní majetkové trestné činy	18 648	399
ostatní	89 786	15 803
Zlínský kraj	celkem	pod vlivem
vraždy	8	5
ostatní násilné trestné činy	609	141
mravnostní trestné činy	87	13
krádeže vloupáním	1 678	29
krádeže prosté	2 579	49
ostatní majetkové trestné činy	563	26
ostatní	3 906	831

V roce 2011 bylo na území ČR spácháno 317 177 trestných činů, z toho 19 310 pod vlivem OPL. Na území Zlínské kraje bylo spácháno celkem 9 227 trestných činů, z toho 1 208 pod vlivem OPL.

Tabulka 18 Přehled trestných činů spáchaných v roce 2011

2011		
ČR	celkem	pod vlivem
vraždy	173	53
ostatní násilné trestné činy	19 236	2 523
mravnostní trestné činy	2 086	126
krádeže vloupáním	59 672	330
krádeže prosté	124 274	823
ostatní majetkové trestné činy	19 729	436
ostatní	92 007	15 019
Zlínský kraj	celkem	pod vlivem
vraždy	12	3
ostatní násilné trestné činy	698	208
mravnostní trestné činy	101	13
krádeže vloupáním	1 611	28
krádeže prosté	2 446	66
ostatní majetkové trestné činy	594	35
ostatní	3 765	855

7. Závěr průzkumu

Alarmující čísla poukazující na dramatický nárůst trestné činnosti páchané pod vlivem omamných a psychotropních látek jak ve Zlínském kraji, tak v České republice nás nutí zamyslet se nad stávající strategií boje proti drogám. Prevence je zcela určitě základním pilířem v boji proti drogové kriminalitě a i přesto, že je na tuto oblast kladen veliký důraz, nedaří se negativní vývoj drogové kriminality zvrátit. Zde se nabízí otázka, zda stávající strategie vyzdvihující primární prevenci je tou pravou volbou. Během zpracovávání informací k danému tématu nás napadly mnohé náměty a rady, které by snad mohly pomoci při sestavování budoucích národních protidrogových strategií. Zde je výčet některých z nich.

Návrhy pro Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy:

- Besedy s příslušníky protidrogových útvarů Policie ČR, povinné pro žáky druhého stupně základních škol,
- návštěvy psychiatrických léčeben s drogově závislými pacienty, povinné pro studenty prvních ročníků středních škol a učilišť,
- povinné několikadenní stáže v neziskových organizacích, které se specializují na poskytování péče pro drogově závislé, povinné pro žáky druhého stupně základních škol,
- posílení informovanosti rodičů žáků a studentů, povinné besedy v rámci rodičovských schůzek,
- víkendové soustředění s drogovou tematikou, společné pro žáky základních škol a jejich rodiče,
- Změřit se i na mimoškolní aktivity, nabízet různorodé zájmové kroužky na základě rčení „kdo si hraje, nezlobí“.

Návrhy pro zákonodárce:

- Vedle prohlubování prevence se nabízí i otázka zpřísnění trestů pro drogové trestné činy, především jde-li o trestnou činnost páchanou v souvislosti s tvrdými drogami. Tam, kde prevence nestačí, musí přitvrdit represe. Vyšší trestní sazby by byly i jakousi hrozbou pro potenciální pachatele drogové trestné činnosti.

Návrhy pro Policii ČR

- zaměřit se především na výrobce drog a systematicky potírat trestné činy související s distribucí nedovolených omamných a psychotropních látek v souladu se strategií snižování nabídky těchto látek,
- vytvořit fungující systém prevence protidrogové kriminality, zejména se zaměřit na přednášky a besedy v základních a středních školách v souladu se strategií snižování poptávky po nedovolených omamných a psychotropních látkách.

ZÁVĚR

Pokud shrneme fakta vyplývající z bakalářské práce, dojdeme ke zjištění, že i přes snahy odborníků z různých vědních oborů, kriminalita páchaná pod vlivem omamných a psychotropních látek roste. Vzhledem ke statistickým údajům ukazujícím neustálý nárůst užívání nelegálních drog, kde ani Zlínský kraj není výjimkou, je nutné se zamyslet nad dosavadní strategií prevence užívání těchto látek a přehodnotit stávající kritéria pro její vytváření.

Alarmující čísla nás vedou k závěru, že stávající národní protidrogová strategie nedosahuje výsledků, kterých by si skrze své úsilí zasloužila. Přestože jsou ročně vynaloženy obrovské sumy na preventivní programy, nedaří se drogové užívání a s ním spojenou trestnou činnost vymýtit, dokonce ani omezit. Z tohoto důvodu jsou součástí bakalářské práce návrhy na zlepšení využitelné pro praxi v oblasti prevence a represe drogové kriminality.

Základním pilířem pro boj proti drogové kriminalitě jsou strategie jednotlivých států, které by se měly zaměřovat na sociální, kulturní a ekonomické podmínky dané pro konkrétní krajinu. V našich podmínkách bychom se vedle primární prevence měli zaměřit i na legislativní rámec drogových trestných činů. Poměrně nízké sankce hrozící pachatelům drogové trestné činnosti v nás vyvolávají pocit, že drogová kriminalita je méně závažnou oblastí a nepředstavuje příliš velkou hrozbu pro společnost. Ovšem opak je pravdou. Jak bylo zmíněno v úvodě bakalářské práce, s užíváním omamných a psychotropních látek jsou spojena závažná rizika pro jedince, jeho rodinu i pro celou společnost. Vzhledem ke globálnímu vývoji a otevřeným hranicím není možné vymýtit drogy úplně, co ale můžeme ovlivnit, je postoj naší společnosti k drogové problematice. Dokud se nám nepodaří vštípit mládeži myšlenku, že zdravý a plnohodnotný život bez drog a alkoholu je žádaným, nemáme v boji proti drogové kriminalitě vyhráno. Zákony tržní ekonomiky fungují i v této oblasti, jinými slovy, tam, kde existuje poptávka po drogách, se musí zákonitě objevit i nabídka.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie:

HAJNÝ, Martin. *O rodičích, dětech a drogách*. Praha: Grada, 2001. ISBN 80-247-0135-9.

KALINA, Kamil, et. al. *Drogy a drogové závislosti 1*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády české republiky, 2003. ISBN 80-86734-05-6.

KALINA, Kamil, et. al. *Drogy a drogové závislosti 2*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády české republiky, 2003. ISBN 80-86734-05-6.

NEŠPOR, Karel. *Vaše děti a návykové látky*. Praha: Portal, 2001. ISBN 80-7178-515-6.

PEŠEK, Roman, NEČESANÁ, Kateřina. *Prevence užívání tabáku, alkoholu a jiných drog u dospívajících*. Písek: Arkáda, 2009. ISBN 978-80-254-5971-3.

SOTOLÁŘ, Alexander, et. al. *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení*. Praha: Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti České republiky, 2002.

ŠTABLOVÁ, Renata, et. al. *Drogy, kriminalita a prevence*. Praha: Policejní Akademie ČR, 1999. ISBN 80-7251-018-5.

TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana, ZEMAN, Petr. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice I*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007. ISBN 978-80-7338-059-5.

Články ze seriálové publikace:

GÖTZ, Wolfgang. Sdělení při příležitosti zveřejnění výroční zprávy za rok 2008: Stav drogové problematiky v Evropě. *Bulletin NPC*, 2009, č. 1, s. 6-14. ISSN 1211-8834.

NPC SKPV PČR. Výroční zpráva národní protidrogové centrály za rok 2007. *Bulletin NPC*, 2008, č. 2, s. 2-26. ISSN 1211-8834.

Zákonné normy:

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Internetové zdroje:

Drop In [online]. Praha: Drop In, 2012 [cit. 2012-02-02]. Dostupné na WWW: <<http://www.dropin.cz/drop-in>>.

Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 20 006/2007-51. [online]. MŠMT, 2007-11-7, [cit. 2012-02-02]. Dostupné na WWW: <<http://www.msmt.cz/socialni-programy/metodicky-pokyn-k-primarni-prevenci-socialne-patologickych-jevu-u-deti-a-mladeze-ve-skolach-a-skolskych-zarizenich-nabyva-ucinnosti-dnem-zverejneni-ve-vestniku-msmt-cr-sesit-11-2007>>.

Národní protidrogová centrála SKPV PČR [online]. NPC, 2012 [cit. 2012-02-08]. Dostupné na WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/vitejte-na-strankach-narodni-protidrogove-centraly-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani-policie-ceske-republiky.aspx>>.

Přehled schválených projektů 2012 [online]. MŠMT, 2012-01-23, [cit. 2012-03-02]. Dostupné na WWW: <<http://www.msmt.cz/file/19885>>.

Seznam citované literatury:

GÖTZ, Wolfgang. Sdělení při příležitosti zveřejnění výroční zprávy za rok 2008: Stav drogové problematiky v Evropě, *Bulletin NPC*, 2009, č. 1, s. 6-14. ISSN 1211-8834.

KALINA, Kamil, et. al. *Drogy a drogové závislosti 1*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády české republiky, 2003. ISBN 80-86734-05-6.

KALINA, Kamil, et. al. *Drogy a drogové závislosti 2*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády české republiky, 2003. ISBN 80-86734-05-6.

Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 20 006/2007-51.

NPC SKPV PČR. Výroční zpráva národní protidrogové centrály za rok 2007. *Bulletin NPC*, 2008, č. 2, s. 2-26. ISSN 1211-8834.

SOTOLÁŘ, Alexander, et. al. *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení*. Praha: Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti České republiky, 2002.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů.

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

GRAF 1 VÝVOJ TRESTNÝCH ČINŮ SPÁCHANÝCH POD VLIVEM OPL VE ZLÍNSKÉM KRAJI OD R. 1994 DO R. 2011.....	44
GRAF 2 VÝVOJ VRAŽD SPÁCHANÝCH POD VLIVEM OPL VE ZLÍNSKÉM KRAJI OD R. 1994 DO R. 2011	45
GRAF 3 VÝVOJ TRESTNÝCH ČINŮ SPÁCHANÝCH POD VLIVEM OPL V ČR OD R. 1994 DO R. 2011	46
GRAF 4 VÝVOJ VRAŽD SPÁCHANÝCH POD VLIVEM OPL V ČR OD R. 1994 DO R. 2011.....	47
TABULKA 1 PŘEHLED TRESTNÝCH ČINŮ SPÁCHANÝCH V ROCE 1994.....	47
TABULKA 2 PŘEHLED TRESTNÝCH ČINŮ SPÁCHANÝCH V ROCE 1995.....	48
TABULKA 3 PŘEHLED TRESTNÝCH ČINŮ SPÁCHANÝCH V ROCE 1996.....	48
TABULKA 4 PŘEHLED TRESTNÝCH ČINŮ SPÁCHANÝCH V ROCE 1997.....	49
TABULKA 5 PŘEHLED TRESTNÝCH ČINŮ SPÁCHANÝCH V ROCE 1998.....	49
TABULKA 6 PŘEHLED TRESTNÝCH ČINŮ SPÁCHANÝCH V ROCE 1999.....	50
TABULKA 7 PŘEHLED TRESTNÝCH ČINŮ SPÁCHANÝCH V ROCE 2000.....	50
TABULKA 8 PŘEHLED TRESTNÝCH ČINŮ SPÁCHANÝCH V ROCE 2001.....	51
TABULKA 9 PŘEHLED TRESTNÝCH ČINŮ SPÁCHANÝCH V ROCE 2002.....	51
TABULKA 10 PŘEHLED TRESTNÝCH ČINŮ SPÁCHANÝCH V ROCE 2003.....	52
TABULKA 11 PŘEHLED TRESTNÝCH ČINŮ SPÁCHANÝCH V ROCE 2004.....	52
TABULKA 12 PŘEHLED TRESTNÝCH ČINŮ SPÁCHANÝCH V ROCE 2005.....	53
TABULKA 13 PŘEHLED TRESTNÝCH ČINŮ SPÁCHANÝCH V ROCE 2006.....	53
TABULKA 14 PŘEHLED TRESTNÝCH ČINŮ SPÁCHANÝCH V ROCE 2007.....	54
TABULKA 15 PŘEHLED TRESTNÝCH ČINŮ SPÁCHANÝCH V ROCE 2008.....	54
TABULKA 16 PŘEHLED TRESTNÝCH ČINŮ SPÁCHANÝCH V ROCE 2009.....	55
TABULKA 17 PŘEHLED TRESTNÝCH ČINŮ SPÁCHANÝCH V ROCE 2010.....	55
TABULKA 18 PŘEHLED TRESTNÝCH ČINŮ SPÁCHANÝCH V ROCE 2011.....	56

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA A - TRESTNÝ ČIN NEDOVOLené VÝROBY A DRŽENÍ OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK A JEHO ODSOUZENÍ DLE § 187 ODS. 1, ODS. 2 PÍSM. A) ZÁKONA Č. 140/1961 SB.	I
PŘÍLOHA B - USNESENÍ O ZAHÁJENÍ TRESTNÍHO STÍHÁNÍ VE VĚCI TRESTNÉHO ČINU POPSANÉHO V PŘÍLOZE A.....	III
PŘÍLOHA C - USNESENÍ O VZETÍ DO VAZBY VE VĚCI TRESTNÉHO ČINU POPSANÉHO V PŘÍLOZE A	V
PŘÍLOHA D - ROZSUDEK VE VĚCI TRESTNÉHO ČINU POPSANÉHO V PŘÍLOZE A.....	VI

PŘÍLOHY

Příloha A

Trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jeho odsouzení dle § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a) zákona č. 140/1961 Sb.

Dne 13.2.2001 v prostorách železniční stanice v Trenčíně byla u osoby X nalezena taška s větším než malým množstvím marihuany při kontrole prováděné příslušníky Národní protidrogové jednotky SR a FP PPZ. Konkrétně šlo o 2 300 gramů usušené rostliny Cannabis sativa L. Osoba X se k činu nepřiznala, ve výpovědi uváděla, že tašku s obsahem nedovolené látky sama našla a měla v úmyslu ji odevzdat na policii. Proti této verzi ovšem stála výpověď svědka Jána Pecka, ředitele protidrogového odboru Sever-Žilina Ministerstva vnitra, ve které bylo uvedeno, že o úmyslu osoby X převzít větší než malé množství marihuany věděli, a proto okolí železniční stanice v Trenčíně monitorovali. Téhož dne se proti obviněné osobě X započalo trestní stíhání dle § 163 odst. 1 trestního řádu a následující den bylo usnesením Okresního soudu v Trenčíně rozhodnuto o uvalení vazby na obviněnou osobu na základě § 68 odst. 1 trestního řádu, výkon vazby se realizoval v Ústavě pro výkon vazby Leopoldov.

Osoba X byla dne 13.7.2001 odsouzena Okresním soudem v Trenčíně za trestný čin nedovolené výroby a držení omamné látky, psychotropní látky, jedu a prekurzoru a obchodování s nimi na základě § 187 odst. 1 písm. a, d trestního zákona na trest odnětí svobody ve výšce tří let nepodmíněně. Pro výkon trestu bylo na základě § 39a odst. 2 písm. a trestního zákona určeno zařízení první nápravně-výchovné skupiny. Současně byl osobě X, občanu České republiky, uložen trest vyhoštění z území Slovenské republiky. Proti tomuto rozsudku se osoba X odvolala. Dne 18.10.2001 Krajský soud v Trenčíně jako odvolací soud odvolání usnesením zamítl.

Z vazební věznice byla odsouzená osoba X převezena do věznice první nápravně-výchovné skupiny v Hrnčiarovci Nad Parnou.

Dne 2.7.2002 byl na základě rozsudku Nejvyššího soudu České republiky uznán rozsudek Okresního soudu v Trenčíně ve věci odsouzené osoby X. Obvodní soud pro Prahu 6 dne 8.10.2002 rozsudkem rozhodl o odsouzení osoby X pro trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů na základě § 187

odst. 1, odst. 2 písm. a trestního zákona. Na základě Smlouvy mezi Českou a Slovenskou republikou o právní pomoci poskytované justičními orgány a o úpravě některých právních vztahů v občanských a trestních věcech a Úmluvy o předání odsouzených osob byla osoba X předána orgánům Vězeňské služby České republiky dne 6.9.2002 a na základě usnesení Obvodního soudu pro Prahu 6 byla na osobu X uvalena vazba. Z vazební věznice Ruzyň byla osoba X převezena do věznice s dozorem v Kuřimi.

Dne 7.4.2003 bylo usnesením Okresního soudu Brno - venkov rozhodnuto o podmíněném propuštění osoby X s tím, že zkušební doba byla sjednána na tři roky a šest měsíců. Dne 21.12.2006 bylo usnesením Okresního soudu Brno – venkov rozhodnuto o osvědčení odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

Dne 7.4.2010 vyloučilo usnesení Okresního soudu v Uherském Hradišti rozhodnuto o zahlazení odsouzení rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 8.10.2002.

Příloha B

Usnesení o zahájení trestního stíhání ve věci trestného činu popsaného v příloze A

ČVS:OUV - /-2001 So

V Trenčine dňa 13.2.2001

U z n e s e n i e

Podľa § 160 ods.1) Trestného poriadku z a č í n a m trestné stíhanie a súčasne podľa § 163 ods.1) Trestného poriadku s t í h a m

z, nar., trv. bytom
..., okr. Uherské Hradište, Česká republika, súkromný podnikateľ,

ako obvineného z trestného činu nedovolená výroba a držba omamnej látky, psychotropnej látky, jedu a prekurzora a obchodovanie s nimi podľa § 187 ods.1, písm.a, písm. d) Trestného zákona, lebo na podklade zistených skutočností je dostatočne odôvodnený záver,

ž e

dňa 13.2.2001 v čase asi o 10.00 hod. v Trenčine v priestoroch železničnej stanice bol kontrolovaný príslušníkmi Národnej protidrogovej jednotky SR a FP PPZ, ktorí u neho v rámci kontroly zaisťujú 1 ks cestovnú tašku, 96 ks mikroténových sáčkov o rozmere 12 x 17 cm, 32 ks mikroténových sáčkov o rozmeroch 6 x 7,5 cm, 19 ks mikroténových sáčkov o rozmere 15 x 24,5 cm, 6 ks igelitových tašiek, 9 ks mikroténových sáčkov zviazaných na uzol a 1 ks sáčku o rozmere 18 x 12 cm, ktoré obsahovali celkovo 2.300 gramov usušeného rozdrobeného rastlinného materiálu rastliny konope siate - Cannabis sativa L., z ktorého by bolo možné pripraviť 4.600 kusov tzv. marihuánových cigariet (dávok) a ktoré je v zmysle Zákona č. 139/98 Z.z. zaradené do I. skupiny omamných látok a jeho hlavná účinná látka tetrahydrokanabinol je zaradená do I. skupiny psychotropných látok v zmysle Zákona č. 139/98 Z.z.

O d ô v o d n e n i e

Na základe spisového materiálu z Národnej protidrogovej jednotky SR a FP PPZ, protidrogového odboru Sever Žilina pod č. PPZ-16/KFP-NPJ-PO-SE-2001, najmä na základe úradného záznamu o predbežnom zaistení vecí, zázname o predvedení osoby ako aj predbežného výsledku skúmania KEÚ Banská Bystrica bolo zistené, že 2.300 gramov rastlinného materiálu rodu Cannabis sativa L. - konope (marihuany) z ktorého je možné pripraviť 4.600 ks cigariet (dávok) bolo zaistené o

Na podklade horeuvedených skutočností je preto dostatočne odôvodnený záver, že svojim konaním naplnil všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu nedovolená výroba a držba omamnej látky, psychotropnej látky, jedu a prekurzora a obchodovanie s nimi podľa § 187 ods.1, písm.a, písm. d) Trestného zákona a preto považujem uznesenie o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia za dostatočne odôvodnené.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu v časti týkajúcej sa začatia trestného stíhania sťažnosť nie je prípustná / § 141 ods. 2 Tr. por. /

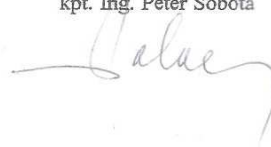
Proti tomuto uzneseniu v časti týkajúcej sa vznesenia obvinenia je prípustná sťažnosť, ktorú možno podať u vyšetrovateľa PZ do troch dní od jeho oznámenia, vyšetrovateľovi, ktorý ho vydal. Sťažnosť nemá odkladný účinok.

Vyšetrovateľ PZ
kpt. Ing. Peter Sobota

- 2 -

Obvinený podľa § 36 ods.3) Trestného poriadku musíte mať v danej veci už v prípravnom konaní obhajcu. Podľa § 38 ods. 1) Tr. por. Vám určujem lehotu troch dní v ktorej si môžete obhajcu zvoliť sám. V tejto stanovenej lehote jeho meno oznámte vyšetrovateľovi PZ. Pokiaľ v tejto lehote nebude obhajca zvolený, bude Vám ustanovený sudcom.

Vyšetrovateľ PZ
kpt. Ing. Peter Sobota

Příloha C

Usnesení o vzetí do vazby ve věci trestného činu popsaného v příloze A

U z n e s e n i e

Okresný súd v Trenčíne v trestnej veci proti obvinenému
nar. _____ bytom _____ okres Uherské Hradište,
Česká republika, súkromnému podnikateľovi, štátnemu príslušníkovi ČR, pre trestný čin
nedovolenej výroby a držby omamnej látky, psychotropnej látky, jedu a prekurzora a
obchodovania s nimi podľa § 187 ods.1 písm.a/,d/ Tr. zákona, o návrhu prokurátora Okresnej
prokuratúry v Trenčíne zo dňa 14.2.2001 č. 1 PV 107/2001 na vztatie obvineného do väzby,
sudcom dňa 14.2.2001 rozhodol

t a k t o :

Podľa § 68 ods.1 Tr. por. z dôvodov § 67 ods.1 písm.a/,c/ Tr. poriadku **b e r i e** súd
obv. _____ **do väzby.**

Väzba sa začína dňa 13.2.2001 o 10.00 hod. a bude sa vykonávať v Ústave na výkon
väzby Leopoldov.

O d ô v o d n e n i e

Prokurátor Okresnej prokuratúry Trenčín dňa 14.2.2001 9.30 hod. podal na tunajší
súd návrh na vztatie do väzby obv. _____, a to z dôvodov § 67 ods.1 písm.a/, c/ Tr.
poriadku. Návrh odôvodnil nasledovnými skutočnosťami :

Obvinený _____ je na základe uznesenia vyšetrovateľa OÚV PZ Trenčín zo
dňa 13.2.2001, č. ČVS : OÚV - 115/10-2001 trestne stíhaný pre trestný čin nedovolenej
výroby a držby omamnej látky, psychotropnej látky, jedu a prekurzora a obchodovania s nimi
podľa § 187 ods.1 písm.a/,d/ Tr. zákona, na tom skutkovom základe, že

dňa 13.2.2001 v čase asi o 10.00 hod. v Trenčíne v priestoroch železničnej stanice bol
kontrolovaný príslušníkmi Národnej protidrogovej jednotky SR a FP PPZ, ktorí u neho
v rámci kontroly zaistili cestovnú tašku, v ktorej sa nachádzalo 96 ks mikroténových sáčkov o
rozmere 12 x 17 cm, 32 ks mikroténových sáčkov o rozmeroch 6 x 7,5 cm, 19 ks
mikroténových sáčkov o rozmere 15 x 24,5 cm, 6 ks igelitových tašiek, 9 ks mikroténových
sáčkov zviazaných na uzol a 1 ks sáčku o rozmere 18 x 12 cm, pričom tieto obsahovali
celkovo 2300 g usušeného rozdrobeného rastlinného materiálu rastliny konope siate –
Cannabis sativa L., z ktorého by bolo možno pripraviť 4600 ks marihuanových cigariet a
ktoré je v zmysle Zákona č. 139/1998 Z.z. o omamných a psychotropných látkach zaradené
do I. skupiny omamných látok a jeho hlavná účinná látka tetrahydrokanabinol je zaradená do
I. skupiny psychotropných látok v zmysle tohoto zákona.

Příloha D

Rozsudek ve věci trestného činu popsaného v příloze A

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu JUDr. Evy Tóthovej a prísediacich Marty Kotlírikovej a Gariela Marčeka, na hlavnom pojednávaní konanom dňa 13.7.2001 rozhodol

t a k t o :

Obžalovaný :

- nar. : bytom I
okr. Uherské Hradište, Česká republika, t.č. vo väzbe v Ústave
na výkon väzby Leopoldov,

je v i a n ý , ž e

dňa 13.2.2001 v čase asi o 10.00 hod. v Trenčíne, v priestoroch železničnej stanice príslušníci Národnej protidrogovej jednotky SR a FP PPZ u neho počas kontroly zaistili celkovo 2300 gramov usušeného rastlinného materiálu rastliny konope siate – Cannabis sativa L, z ktorého by bolo možné pripraviť 4600 jednotlivých dávok a ktoré je v zmysle Zákona č. 139/1998 Z.z. zaradené do I. skupiny omamných látok a jej hlavná účinná látka tetrahydrokanabinol je zaradená do I. skupiny psychotropných látok v zmysle Zákona č. 139/1998 Z.z. v znení neskorších predpisov,

t e d a

neoprávnene omamnú látku a psychotropnú látku dovezol a prechovával po akúkoľvek dobu,

č í m s p á c h a l

trestný čin nedovolenej výroby a držby omamnej látky, psychotropnej látky, jedu a prekurzora a obchodovania s nimi podľa § 187 ods. 1 písm. a,d/ Tr.zákona.

Kanc. por. č. 184 (Rozsudek v mene republiky)

17 184 0

T ZVJS SR

- Pokračovanie -

- 2 -

Za to sa

o d s u d z u j e

Podľa § 187 ods. 1 Tr. zákona na trest odňatia slobody vo výmere **3 /troch / rokov nepodmienečne.**

Podľa § 39a ods. 2 písm. a/ Tr. zákona sa obžalovaný pre výkon trestu odňatia slobody zaraďuje do I. /prvej/ nápravno-výchovnej skupiny.

Podľa § 57 Tr. zákona súd obžalovanému ukladá aj trest vyhostenia z územia Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e

Z dôkazov vykonaných na hlavnom pojednávaní súd zistil skutkový stav veci tak, ako je uvedený vo výrokovvej časti rozsudku.

Obžalovaný na hlavnom pojednávaní odmietol vypovedať a preto bola v zmysle § 207 ods. 2 Tr. por. prečítaná jeho výpoveď z prípravného konania. Obžalovaný v nej uvádzal, že sa žiadnej trestnej činnosti nedopustil. Po príchode do Trenčína sa mu pokazilo motorové vozidlo a preto požiadal neznámeho človeka o odtiahnutie vozidla na parkovisko pred kasárne oproti železničnej stanici. Následne išiel s týmto mužom do bufetu na železničnej stanici vymeniť peniaze. Na lavičke pred železničnou stanicou pri telefónnom automate zbadal otvorenú tašku, do ktorej nazrel a zistil, že sa tam nachádza zrejme marihuana. Tašku zobral s tým úmyslom, že ju odovzdá na políciu. Predtým išiel do bufetu, kde na neho čakal muž, s ktorým na stanicu prišiel a tomuto povedal, že našiel tašku, ktorej obsah sa podobá na marihuanu. Keď vychádzal z bufetu smerom von zo železničnej stanice, pričom mal pri sebe uvedenú tašku, vo vestibule železničnej stanice k nemu pristúpil mladý muž a on tomuto ukázal obsah tašky. Vtedy bol proti nemu vykonaný policajný zákrok.

Výpoveď obžalovaného považoval súd za zjavne nevieryhodnú a táto bola jednoznačne vyvrátená svedeckou výpoveďou Jána Pecku ako aj listinnými dôkazmi, najmä odborným vyjadrením Kriministického a expertízneho ústavu PZ Banská Bystrica.

Svedok Ján Pecko – riaditeľ protidrogového odboru Sever – Žilina Ministerstva vnútra SR uviedol, že operatívnou cestou bolo zistené, že obžalovaný dňa 13. 2. 2001 privezie do Trenčína z Českej republiky väčšie množstvo marihuany. Z uvedeného dôvodu monitorovali okolie a priestory pred železničnou stanicou a po vystúpení obžalovaného z vozidla Škoda Rapid šedej farby, ktorý mal pri sebe väčšiu plátenú tašku, bol zadržaný príslušníkmi Národnej protidrogovej jednotky a následne predvedený na Odbor kriminálnej polície KR PZ Trenčín. Následne bol rastlinný materiál zaslaný na KÚ Banská Bystrica so žiadosťou o expertízne skúmanie.

Kanc. por. č. 184a (Rozsudok v mene republiky)

17 184 1

Pokračovanie rozsudku

T ZVJS SR

Podľa odborného vyjadrenia KÚ Banská Bystrica sa v predloženej cestovnej taške nachádzali jednotlivé balenia rastlinného materiálu o celkovej hmotnosti 3.364g. Chemickým skúmaním acetónového extraktu vzoriek rastlinného materiálu bola zistená prítomnosť látok kanabinoideho typu, ktoré sú charakteristickými obsahovými látkami rastliny konope siate. Rastlinný materiál predložený na skúmanie o hmotnosti 3.364 g obsahoval vrcholce rastlín, ako aj ich semená. Po úprave na fajčivo použiteľné do cigariet by bolo možné použiť asi 2.300 g rastlinného materiálu, z ktorého by bolo možné pripraviť celkom 4.600 ks tzv. marihuánových cigariet s priemerným obsahom náplne 0,5 g ako je zvyčajné.

Podľa úradného záznamu zo dňa 16.2.2001 bol technický stav vozidla Škoda Rapid ŠPZ UHK na ktorom prišiel do Trenčína obžalovaný, fyzicky vyskúšaný súdnym znalcom z odboru cestná doprava Ing. Miroslavom Šulekom, pričom skúška vozidla neprekázala žiadnu technickú závalu na diferenciále vozidla tak, ako uvádzal obžalovaný, ani inú závalu technického charakteru.

Na základe takto vykonaného dokazovania mal súd jednoznačne preukázané, že sa obžalovaný žalovaného skutku v celom rozsahu dopustil. Preto súd uznal obžalovaného vinným zo spáchania tohto skutku, ktorý kvalifikoval ako trestný čin nedovolennej výroby a držby omamnej látky, psychotropnej látky, jedu a prekurzora a obchodovania s nimi podľa § 187 ods. 1 písm. a,d/ Tr.zákona, nakoľko v danom prípade boli naplnené všetky pojmové znaky skutkovej podstaty uvedeného trestného činu.

Obžalovaný doteraz nebol súdne trestaný, ani priestupkovo riešený. Zo správy Ústavu na výkon väzby Leopoldov vyplýva, že správanie a vystupovanie obvineného je na požadovanej úrovni.

Pri výmere trestu súd prihliadol na vysoký stupeň spoločenskej nebezpečnosti trestnej činnosti spáchanej obžalovaným, na účel trestu, pomery obžalovaného, ako aj možnosti jeho nápravy. Po zvážení všetkých rozhodných skutočností dôležitých pre určenie druhu a výmery trestu súd s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu a osobu obžalovaného dospel k záveru, že pre splnenie účelu trestu bude obžalovanému nevyhnutné uložiť nepodmienečný trest v trvaní troch rokov so zaradením do I. nápravno-výchovnej skupiny, pretože obžalovaný doteraz nebol vo výkone trestu. Vzhľadom na to, že je obžalovaný cudzím štátnym príslušníkom a je daný všeobecný záujem spočívajúci v ochrane spoločnosti pred nedovoleným dovozom drog, bolo potrebné uložiť obžalovanému aj trest vyhodenia z územia republiky podľa § 57 Trestného zákona.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku je možno podať odvolanie do 8 dní odo dňa jeho doručenia cestou tunajšieho súdu na Krajský súd v Trenčíne.

V Trenčíne, dňa 13.7.2001

JUDr. Eva Tóthová
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia :

Kanc. por. č. 134a (Rozsudek v mene republiky)

17 184 1

Pokračovanie rozsudku

T. ZVJS SR

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Jitka Uchytlová

Obor: Právo v podnikání

Forma studia: kombinované studium

Název práce: Drogová kriminalita, její prevence a trestněprávní postih toxikomanů

Rok: 2012

Počet stran textu bez příloh: 64

Celkový počet stran příloh: 8

Počet titulů české literatury a pramenů: 16

Počet internetových zdrojů: 4

Vedoucí práce: Doc. JUDr. Jozef Kudla, PhD.